РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер, 25-го цьвітня 1918. Ч. 49. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 25, 1918. No. 49.

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕНЯ ПО МІСТАХ В ГАЛИЧИНІ.

Знова поголоска про плян Австрії прилучити Галичину до польського королівства.

Аліянти надіють ся в короткім часі нового великого наступу Німців.

Грізне положенє в Ірляндії. -- Одноднєвний страйк яко демонстрація проти примусової військової служби.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕНЯ ПО МІСТАХ В ГАЛИЧИНІ.

Вислано війска для здавленя заворушень.

ВАШИНГТОН, 23. цьвітня. — Телеграма, яка нині наспіла тут з дипльоматичних жерел з Франції, доносить про поважні заворушеня в Галичині з причини браку поживи. Телеграма звучить:

„Телеграма з Відня до монахійської часописи „Наесте Нахріхтен" доносить, що в многих великих містах в Галичині прийшло в останнім тижни до заворушень з причини браку поживи, потягаючи за собою пролив крови.

„В Кракові мали сї заворушеня незвичайно поважний характер; богато людий згинуло. Війска стріляли в товпу.

„Тепер ширять ся такісамі заворушеня по містах східної Галичини, а передівсім у Львові і Тернополи. І тут число жертв поміж цивільними мешканцями є велике".

ПОГОЛОСКА ПРО ПРИЛУЧЕНЄ ГАЛИЧИНИ ДО ПОЛЬЩІ.

Таку обітницю мав дати польським провідникам австрійський премієр, др. Зайдлер.

ЦІРІХ (Швайцарія), 23. цьвітня. — **ПРЕМІЄР ДР. ЗАЙДЛЄР ЗАЯВИВ НИНІ ПРОВІДНИКАМ ПОЛЯКІВ, ЩО ГАЛИЧИНА БУДЕ ПРИЛУЧЕНА ДО ПОЛЬЩІ.**

МОСКАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НАСТУПУ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСК НА КРИМ.

ЛОНДОН, 24. цьвітня. — **Міністер загр. справ, Чічерін, вніс протест проти акції німецьких і українських війск на Кримі, представляючи, що такий крок є нарушенєм мирового договору,** доносить нинішна російська бездротна телеграма.

„Такий наступ загрожує нашій чорноморській фльоті, — говорить ся дальше в протесті — і він може довести до битви, конечної для збереженя фльоти".

ЧІЧЕРІН ЗАКИДАЄ НІМЕЧЧИНІ ВІДКЛАДАНЄ МИРА УКРАЇНИ З РОСІЄЮ.

ЛОНДОН, 24. цьвітня. — Російська бездротна телеграма, яку нині тут одержано, звучить:

„Всякі зусиля, безпосередно і через посередників німецького правительства, щоби розпочали ся в Смоленску мирові переговори між Росією і Українською Цетнральною Радою, показали ся безуспішні.

„Чічерін, большевицький міністер загр. справ, відніс ся телеграфічно до Берліна зі запитом, чи відкладанє означає, що Німеччина рішила відкликати сповненє артикула мирового договору, в якім зроблено застереженє, що Росія має безпроволочно заключити мир з Українською Центральною Радою".

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НАЙВИСША ВОЄННА РАДА АЛІЯНТІВ.

ВАШИНГТОН, 22. цьвітня. — Найвисша военна рада аліянтів, яка має свій осідок у Версалю, складаєть ся після урядового француського звіту з отсих членів:

Президент ради: **ґен. Белен,** представник Франції; члени: **ґен. Саквіл-Вест,** представник Анґлії, **ґен. Діробілянт,** представник Італії і **ґен. Бліс,** представник Злучених Держав.

З ПОЧАТКОМ МАЯ НАДІЮТЬ СЯ РІШАЮЧОЇ БИТВИ.

ОТАВА (Канада), 22. цьвітня. — Кореспондент Райтера доносить з Франції, **що Німці роблять величезні приготовленя до нового наступу. Нагромаджуванє нових війск і великої скількости гармат та амуніції маєть ся вже на укінченю.**

Треба припускати, що перерва на боевім фронті у Франції довго не потриває помимо навіть пануючої непогоди, вітру і дощу.

„Німці вигоюють свої рани по послідних боях і правдоподібно вони не розпічнуть нового наступу, доки не будуть готові до переведеня його на великі розміри, — пише дальше кореспондент. — Неприятель одержав незвичайно сильні скріпленя, але аліянти скріпили також свої сили. Можливе є також, що найблизша боротьба буде більше рішаюча віж битва, розпочата один місяць тому назад, коли німецькому народови роблено обітниці на скору побіду.

„Під тим зглядом є загальне переконанє, що битва потриває через ціле літо. Одно є тепер певне, а імено, що неприятель не може тепер зробити таку несподіванку, як дня 21. марта, вдаряючи рівночасно на 50-милевім боевім фронті.

„Всї дотеперішні наступи неприятеля не осягнули своєї цїли через те, що він не мав спромоги визискати своїх резерв. Півтора міліонова німецька армія глотить ся в тіснім трикутнику Газбрук-Амен-Нойон.

Чим пізнійше тим сильнійший буде наступ Німців.

ЛОНДОН, 22. цьвітня. — Телеграма від кореспондента бюра Райтера з головної англійської кватири у Франції доносить, що Німці нагромаджують дальше величезні війска на боевім фронті коло Белєль (на полуднє від Іпру) і коло Дернікур (на північ від Арра). **Загально надіють ся, що Німці кождої хвилї розпічнуть новий наступ, але не треба також забувати, що чим довше Німці отягають ся з розпочатєм наступу, тим сильнійший він буде.**

АЛІЯНТИ Є ГОТОВІ НА ВСЯКИЙ НАСТУП НІМЦІВ.

Француський премієр, Клемансо, є вповні вдоволений з военного положеня.

ПАРИЖ, 23. цьвітня. — Премієр Клемансо, розмовляючи нинї з редактором „Ліберте", оповідав про свою подорож здовж француського і англійського боевого фронту, відки щойно повернув.

„Я відзискав враженє цілковитого довіря, — говорив премієр — і воно каже менї забути на умученє, спричинене довгою дорогою. Серед жовнірів і офіцирів панує знаменитий настрій, а англійська армія, помимо тяжкої праці, яку вона робить, представляє подиву гідне видовище.

„Побачити жовнірів, вкритих болотом, а машируючих помимо великого умученя „позір", коли довідали ся про мою присутність, робить не абияке враженє.

„Відносини між француськими і англійськими полками знамениті як під зглядом команди так і пожитя жовнірів. Війска на західнім фронті не находили ся ще ніколи доси матеріяльно і морально в так добрім станї, як тепер.

„В котрім місци розпічне неприятель наступ? Чи на півночи в напрямі моря, де бельгійські війска дали вже нераз докази своєї хоробрости? Чи може над Оазою, чи в напрямі Амену? Можливо, що сей послідний манить його найбільше, але ми всюди готові на його привитанє.

„Найліпший доказ, що нема великого страху, може послужити те, що ґен. Петен рішив уділювати француським жовнірам урльопи, перший раз від часу німецького наступу".

НІМЦІ НАЗИВАЮТЬ ДОТЕПЕРІШНИЙ НАСТУП ВЕЛИКОЮ ПОБІДОЮ.

Місячний наступ приніс 120.000 полонених і 1.750 гармат.

АМСТЕРДАМ, 23. цьвітня. — Телеграми з Берліна доносять, що на засіданю головного комітету в німецькім парляменті, на якім дискутовано военні справи, **міністер війни фон Штайн зложив звіт з наступу, який німецькі війска перевели на заході, представляючи його яко сьвітлий успіх німецького оружа.**

„Наші офіцири, — говорив міністер війни — дали щераз доказ своєї вірности до смерти".

Міністер війни заявив, що деякі відділи втратили дві треті части своїх офіцирів.

„Наші втрати є зовсім нормальні, а в деяких случаях навіть малі, — говорив дальше міністер війни. — Сї втрати походили головно від огню піхоти і машинових крісів. Велике число ранених повернуло вже на боевий фронт завдяки великій справности наших лікарів.

„Наші успіхи на заході належить вважати великою побідою. На боевім фронті від Аррас до Ля Фер наші війска переломили становища Англійців і посунули ся 60 кільометрів в глиб. Около 100.000 взято в полон, а военна добича складаєть ся з 1.500 гармат.

„Опісля ми прогнали зі сильних становищ француські війска аж поза канал Оаз-Есн і завдали Англійцям тяжкий удар в битві коло Арментіє, беручи поверх 20.000 полонених і здобуваючи 250 гармат".

Згадавши відтак про бомбардованє Парижа при помочи далекострільних гармат, міністер війни говорив про перешкоди, які не позволяють на скоре переслідуванє неприятеля. **Він заявив, що в занятім терені зелїзниці і дороги зовсім знищені.** Помимо тих трудностий удало ся Німцям в розмірно короткім часї направити комунікаційні средства, головно завдяки великим засобам англійських матеріялів, які попали ся в руки німецьких війск.

„Помимо тих битв наші війска дійшли, загалом беручи, до боевої лінії, на якій неприятель давнійше держав ся. Неприятель скористав з того. Щоби і сї лінії переломити, є конечна дальша битва, яка є в тоці.

„Богато причинили ся до побіди також служба поза боевим фронтом і батальони робітників. Кампанія находить ся в повнім розгоні. Маючи повне довіре до головної командя, мусимо терпеливо ожидати на дальші успіхи.

„У Фінляндії і на Україні военні операції відбувають ся після визначених плянів.

„На боевих фронтах в Македонії і Італії положенє не змінило ся.

На Кавказї турецькі війска обсаджують териториї, призначені Туреччині мировим договором.

„В Палестині турецькі війска здержали наступ Англійців і виперли їх поза ріку Йордан".

В Австрії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Побоюють ся о долю чеських дезертирів.

ВАШИНГТОН, 22. цьвітня. — **Велике занепокоєнє викликало серед Чехів доля 11.000 чеських жовнірів, які на початку війни утікли з австрійської боевої лінії і перейшли на сторону Москалів, а яких, як се доносять віденські часописи, Німці полонили підчас теперішного наступу на Україні.**

Члени „Чесько-словацької Народної Ради" заявили, що заходить можливість, що богато з полонених, а що найменьше всї офіцири, будуть сумарично страчені.

Між полоненими Чехами находить ся також др. Богдан Павлю, який був перед війною редактором чеської часописи „Народні Лїсти". Будучи тепер редактором революційної часописи „Чехословак", яка виходила в Петроградї, брав він

(Продовженє на стор. 5-ій).

В Ірляндії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЗЕЛІЗНИЦІ І ТЕЛЕГРАФИ В ІРЛЯНДІЇ ПІД ВІЙСКОВОЮ КОНТРОЛЕЮ.

ЛОНДОН, 22. цьвітня. — **Військові власти обняли контролю над головними зелїзницями в Ірляндії, як також над почтовими урядами і телеграфічними та телефонічними стаціями,** як се доносить кореспондент з міста Корк до часописи „Дейли Кронікел".

В суботу, доносить дальше телеграма, поліція забрала зі склепів в Доблині все оруже і амуніцію. Тесаме зроблено по всїх містах в Ірляндії.

Проголошено демонстраційний страйк.

ДОБЛИН, (Ірляндія), 23. цьвітня.— **Ріжні робітничі організації в Доблині і в цілій Ірляндії візвали своїх членів, щоби нині здержали ся від праці. Страйк має мати характер демонстраційний з політичною цілию, він має бути протестом проти примусової військової служби, яку англійський парлямент накинув Ірляндії.**

Пекарі і розвозщики молока повідомили, що нині не будуть розвозити ні хліба ні молока. Служба при трамваях заявила також, що здержить ся від праці. Такусаму ухвалу приймили столярі, кравці, шлюсарі і т. д.

Орґанізація зелїзничих робітників, яка числить около 25.000 членів, ухвалила вийти також на страйк.

О скільки воно дасть ся осудити, то нині можна надіяти ся загального сьвята. Ніколи доси ще не лучило ся в Ірляндії, щоби страйкуючим удало ся здержати рух зелїзниць і трамваїв, але се перший раз лучаєть ся, що до сього взивають і політичні і високі круги духовні.

Доблинська організація робітників у фабриці електрики ухвалила здержати ся від праці. Від год. 6-тої рано до год. 6-тої вечером місто буде позбавлене електрики. Всї властителі сальонів ухвалили позамикати на цілий день свої бизнеси. В протягу нинішного дня не вийдуть жадні часописи.

Демонстрація в Ірляндії проминула спокійно.

ДОБЛИН, 23. цьвітня. — **Демонстраційний страйк, ухвалений робітничими організаціями, проминув нині зовсім після плянів.** Здержанє робітників від праці було в Доблині цілковите. Зелїзниці навіть не пробували удержати рух, лише компанії подали до відома, що вони не беруть на себе жадної відповідальности. Трамваїв на улицях не було видно.

Не вийшла аніодна часопись. Всї склепи були позамикані. Театри і сальони послухали також приказу і через цілий день були зачинені.

В галях і на публичних місцях дискутовано живо про закон примусової военної служби.

Купуйте бонди Третої Позички Свободи!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

Протест Вороніжчини.

Телеграма з Москви доносить, що зїзд військових і робітничих представників вороніжської губернії запротестував проти домаганя Української Центральної Ради, аби чотири округи сеї губернії влучено до української народної републики. В протесті сказано, що ті округи „ріжнять ся політично, економічно й етнографічно" та що „насильний забір був би кривдою для населеня".

Як звісно, ті чотири округи в полудневій части Вороніжчини є чисто українські, отже як ріжнять ся вони етнографічно, то ріжнять ся власне від північних округів Вороніжчини, котрі є московські, а не від української народної републики, де живуть братя полудневих Вороніжчан.

Також не ріжнять ся ті українські округи Вороніжчини економічно наприклад від Харківщини, до якої притикають на полудни, бо як у Вороніжчині так в Харківщині управляють пшеницю і продають, посилаючи її на полудне чи на північ. „Політична ріжниця є та, що губернія привикла до губернатора у Воронїжи. Алеж сі останки по царях не мають такого значіня. Губернії чи провінції можуть бути ще зовсім инші і на инших основах, а в кождім разі до української території Вороніжчини більше право має Україна, бож се є частина української території, ніж „вороніжська губернія", утворена царями.

Жидівська справа на Україні.

Телеграми доносять, що Жиди на Україні жалують ся на У. Ц. Раду, що відмовляє вже їм тих прав, які їм признала в перших місяцях по революції.

Причиною, чому Українці вже инакше ставлять ся до Жидів, є — як подає телеграма — се, що анї один Жид в У. Ц. Раді не голосував за проголошенем України самостійною.

Коли се є причиною, то Жиди самі собі винні. У них все не було рішучости, а натомість все був нахил „слухати правительства". Як привикли слухати правительства з Петрограду ще з царських часів, так і тепер слухають Леніна.

Тесаме було наприклад в місті Холмі, де Жиди зробили „польску" демонстрацію проти злуки Холмщини з Україною. Тесаме було й у Львові і в инших містах.

Жиди привикли на українських землях показувати московський або польський „патріотизм", значить заявлятись за чужим панованем над українським народом, а коли український нарід сього не хоче терпіти, ані зі сторони „пануючих" анї зі сторони жидівських прислужників тих „пануючих", Жиди жалують ся, що їм „кривда".

Такі жалї могли би мати рацію, коли би Жиди на Україні ішли усе разом з українським народом, але не мають рації, коли вони ідуть з ворогами українського народа. Дивно і сьмішно виглядає, коли Жиди ідуть з ворогами українського народа, а домагають ся за се ще й прихильности від українського народа.

Як Жиди стратять права, які дістали були на Україні, то вину за се можуть приписати тільки собі, — тільки своїй дволичности.

Польські демонтрації в Холмщині.

Нюйорський дневник „Ді Івнінг Сон" в минулу суботу помістив телеграму з Вашінгтону, в якій читаємо;

> В Холмщині, яку осередні держави віддали Україні на основі мирового договору з Берестя Литовського, „нарід" постановив дати про себе знати. В місті **Холмі** Поляки поприліплювали на дверях і вікнах своїх домів наліпки з написами: „Се є дім польської родини".
>
> **В Красноставі** селяни зібрали ся на ярмарку і присягнули перед польським ксьондзом, що ніколи не згодять ся, аби Україна забрала польську територію. В ратуши було віче для ухваленя протесту. Будинок окружили угорські війска, а всї доми, де були польські орґанізації, окружили жандарми. Зоружені патрулї ходили по улицях, а в деяких місцях поуставлювано машинові карабіни. Богато демонстрантів арештовано. Місто виглядає немов поле бою.

* * *

Міста в Холмщині, як Холм, Красностав і инші—се переважно жидівські міста. Поляків там мало, а крім Поляків є Українці, Москалї, Німцї а навіть і трохи Білорусинів.

Демонстрації уладжують без сумніву польські дідичі, котрі знають, що на Україні стратять свої посілости в користь народу і тому наймають „демонстрантів", аби демонстрували проти увільненя холмської України з довговікової польської неволї.

Наліпки на домах в місті Холмі, що ніби се доми польські, є певно тільки „асекурацією" проти сих платних „демонстрантів", а що доми там переважно жидівські, то се вказує, що Жиди поналїплювали ті наліпки, аби демонстранти їм не вибивали вікон. Цікаве тільки, що Жиди є в значній більшости в місті Холмі, а боять ся горстки Поляків, хоч ще і війско і жандармів і машинові карабіни мають для охорони. Впрочім, крім страху видно у Жидів холмських і рабство супроти Поляків, бо вірно з ними голосують, що „Холмщина має належати до польського крулевства".

Зноваж польські ксьондзи, як звичайно, надуживають релїгії для політичних цілий польської шляхти. Навіть на ярмарку не дадуть людям спокою і кажуть їм принягати серед жидівського вереску і крику. На щасте, ті селяни, що присягнули в Красноставі на ярмарку, не потребують ломати присяги, бо вони присягнули, що не приймуть власти України над польською землею, а сього власне нема і не буде. Україна відібрала тільки українську землю холмську, а ті селяни, що присягали на ярмарку, як будуть в українській народній републиці, то самі про се переконають ся. А як дістануть свої землї від польських панів, то переконають ся, що той польський ксьондз казав їм присягати проти їх інтересів, а в обороні інтересів польських дідичів.

Купуйте державні бонди третої позички свободи!

В сю пятницю, дня 26-го с. м., є **сьвято позички свободи**, в якім всї горожани Злучених Держав і не-горожани, що тут пробувають, повинні подбати, аби як найбільше бондів розкуплено.

Акція за продажию бондів вже зближаєть ся до кінця, тож обовязком кождого є посьвятити тепер по змозї як найбільше часу і труду, аби позичка увінчала ся повним успіхом.

Українці в Злучених Державах, без огляду на се чи є вони горожанами сеї републики чи ні, повинні тепер показати ділом, що вони душею стоять з американською републикою. Кождий Українець, що має ощадности, повинен вложити їх в державні бонди. Се є найпевнїйше уміщенє гроша у сьвіті. Бонди Злучених Держав се так як гроші і приносять вони ще значний процент, бо 4¼. Ані такого забезпеченя анї такого проценту не дасть жаден банк. Держава платить процент що пів року, а капітал сплатить по 10 літах, однак як би хто з властителів бондів був у потребі гроша скорше, то він в кождій хвилї може відпродати їх котромунебудь з американських банків, або навіть заставити в заставничім банку.

З уваги на те кождий, що купує державні бонди Злучених Держав, сповняє не лише патріотичне діло, але також розумно уміщує свої ощадности.

Українська справа в Австрії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Дня 27-го лютого с. р. була в австрійській палаті панів дебата над справою мирового договору з Україною.

Барони Чедік і Плєнер поставили внесенє на висловленє довіря міністрови заграничних справ ґрафови Чернінови з приводу заключеня мира з Україною.

Барон **Чедік**, у своїй вступній промові сказав, що Австрія держалась засади „мир без заборів і відшкодовань", але ся засада не виключала вирівнаня границь.

Потім говорив Поляк **Лев Біліньский**. Він виступив проти берестейського мирового договору, бо сей договорі, на його гадку, „має проти-польський характер".

Барон **Плєнер** боронив ґрафа Черніна і остерігав Поляків перед захланностию.

Др. Думба також остерігав Поляків, заявляючи, що колиб вони дальше ворожо відносили проти держави, то самі спричинять порішенє польської справи як найбільше некорисно для себе.

Митрополит **граф Андрій Шептицький** висловив невдоволенє з причини, що Українці мають лише трох членів в палаті панів (крім митрополита є ще др. Іван Горбачевський, міністер народного здоровля і Олександер Барвінський; був ще також Володислав Федорович, дідич з Вікна, у Скалатщині, котрий був іменований членом палати панів яко „Русин", однак може його причисляють до Поляків, а можливо, що він вже помер, бо в останнім часї він тяжко нездужав. — Ред.). Дальше митрополит сказав, що **коли би Холмщина не була віддана Україні, то мир був би неможливий, бо Холмщина є етноґрафічно і політично складовою частию української території.** Вкінци сказав він, що „справедливість цїсаря у відношеню до всїх народів є запорукою, що українські домаганя будуть сповнені" та заявив, що підпирає міністра заграничних справ ґр. Черніна.

* * *

В попереднім числї ми подали вістку з 16-го лютого с. р. з Відня, в якій було сказано, що західна Галичина не буде віддана Польщі, але що австрійське правительство, на случай польської опозиції, готове дати рівне виборче право українському народови до парляменту.

Се вказувало, що се, що ґраф Чернін заповів перед заключенєм мира, обіцюючи Українцям самоуправну українську провінцію в Австрії, утворену зі східної Галичини і північної Буковини, остало ся тільки пустою обіцянкою.

Се тепер потверджує і промова митрополита ґр. Андрія Шептицького, яку він виголосив в палаті панів в 18 днів по заключеню берестейського мира. Митрополит згадує тільки про „справедливість цїсаря", яка нібито мала би бути запорукою, що українські домаганя будуть сповнені. Се вказує також, що до того часу нїчого не було зроблено для сповненя домагань Українців в Австрії.

Зноваж недавна телеґрама з Европи доносила, що українські посли **рішили домагатись утвореня української провінції в Австрії.** Се значить, що справа впала і її тепер знова видвигають українські посли. І видвигають її яко нове домаганє, бо видно для сеї справи доси нїчогїсінько не зроблено.

Можливо, що на перешкоді стояли Поляки і Чернін уступив між иншим і з причини, що не міг задоволити обох сторін.

Тепер на його місце прийшов Мадяр Буріян. Покищо його становище до українського домаганя незвісне. (Властиво справою української провінції в Австрії повинен радше займатись австрійський президент міністрів Зайдлєр, але що українсько-польський спір став міжнародною справою, то і справою австрійських Українців більше займаєть ся міністер заграничних справ ніж премієр австрійського кабінету).

Вчера знова була депеша зі Швайцарії, в якій було сказано, що **премієр Зайдлєр обіцяв Полякам цілу Галичину.**

Скільки в тім правди, ще не знати, але не є виключене, що і Зайдлєр і Буріян і Габсбурґи і їх німецькі опікуни готові пуститись на торг українськими землями.

Для свого інтересу вони все готові зробити, але, розумієть ся, тільки тоді, як зможуть. Як Українці в Австрії і на Україні стануть сильно і рішучо проти австрійсько-польських рабівників, то вони не важать ся посягати по українські землї і ті, землї не будуть під польською неволею.

Заслуги бл. п. о. Івана Констанкевича для американської України.

Незавидна доля виделла зпоміж нас одного з найстарших і найбільше заслужених піонірів нашої нової вітчини — о. Івана Хр. Констанкевича. Покійний прибув до Америки в 34-тім році житя. Спровадили його тут шамокінські громадяни, між котрими було кілька таких, що були його парохіянами ще в старім краю. Вони знали характер, патріотизм, роботячість і чесність свого колишного пароха, тож забажали мати його на тімсамім становищи і в своїй новій вітчині. І не завели ся ті шамокінські люди на своїх сподіванях. Молодий і енерґічний душпастир, обнявши свою невеличку парохію дня 1. мая 1893 року, кинув ся з повним запалом і пожертвованем до праці і зробив шамокінську громаду тим, чим вона нині є — найсьвідомійшою і найбогатшою українською кольонією на землі Вашінґтона.

Померший сьвященик-патріот мав між усіми шамокінськими громадянами, особливо між Американцями, незвичайно велике пошановане. Про се сьвідчать між иншим ті обширні некрольоґи, які написали з приводу смерти „улюбленого сьвященика" три місцеві англійські часописи з суботи (20. цьвітня 1918). З тих некрольоґів подаємо понизше лиш найважнїйші, найбільше характеристичні вислови.

„Ді Шамокін Діспеч" пише: „З незвичайним жалем і смутком довідала ся вчера наша громада про смерть Всч. о. Івана Хр. Констанкевича, улюбленого сьвященика, найвизначнійшого громадянина і пароха Преображенської русько-кат. церкви. — Хоч усім було відомо, що здоровлє улюбленого сьвященика постійно занепадало, то мимотого вістка про його смерть потрясла до живого його парохіян і численних приятелів. — Небавом по одержаню приписаних його обрядом сьвятих Тайн він попав у непритомність і о годині 11.20 затихло серце, а душа улюбленого сьвященика улетіла до вічного житя, щоби одержати заслужену нагороду. — Яко сьвященик і громадянин отець Констанкевич був знаний у цілій околици так, як мало хто инший. Зараз по приїзді до Америки він зголосив ся по горожанські права, привязав ся горячо до новоприбраної вітчини і через цілий час був щирим прихильником американського правительства і тутешних інституцій. Він визначав ся безмежною підприємчивостию та взірцевим характером і був завсіди охочий підперти всяку гідну попертя річ чи рух, що мали на цїли добро громади. Шамокіном і його населенем він незвичайно інтересував ся і через 25 літ цікавив ся непомірно усім тим, що відносило ся до добробуту міста. В церкві він був невтомимим робітником і своїми невсипущими трудами основав одну з найсильнїйших українських парохій в сій части нашого стейту. Теперішна прекрасна ґранітова церква на розї улиць Шамокін і Клей зістала упланована і побудована за його душпастированя і вона останеть ся тривалим памятником помершому сьвященикови. Для членів своєї церкви, від наймолодшого до найстаршого, він мав горячу любов, а знова всї парохіяни любили його і поважали, неначе голову одної великої родини. Коли вістка про смерть о. Констанкевича розійшла ся поміж його парохіянами, многим з них виступили на очи горячі слези, бо вони пізнали, що їх щирий дорадник, улюблений душпастир і приятель відійшов від них на віки і що скінчили ся усі їх щасливі зносини з ним. З усїх боків почули ся вислови сердечного жалю, який сьвідчив, що померший мав між усіми велику пошану. Хоч спокійний і скромний, то мимотого о. Констанкевич був особисто незвичайно приємний і куди тільки в своїм щоденнім житю звернув ся, всюди єднав собі численних приятелів. Одержавши своє образованє у високих школах Австрії, він був у тісній стичности з найновійшими випадками і в розмові був дуже милий. Його приятелів можна числити на леґіон, і ціла наша громада окриваєть ся враз з його парохіянами грубою жалобою з приводу його сумної смерти. Отець Констанкевич був надмірно жертволюбний і добродійний та підпомагав кождого, хто тільки помочи потребував".

У „Шамокін Дейли Нюс" читаємо: „Вістка про смерть о. Констанкевича викликала між його парохіянами і приятелями глибокий жаль, бо улюблений сьвященик був усім занадто великою стратою. Обнявши в нашім місті обовязки своєї парохії, він допровадив свою громаду до нинішного цвитучого стану і став ся одною з найбільше улюблених осіб, не тільки між своїми парохіянами, але і між людьми инших тутешних народностий, кляс і віроісповідань. — Від часу свого прибутя тут в 1893 році о. Констанкевич заняв ся особисто образованем дітий своєї парохії. В тій цїли основав парохіяльну школу, в котрій дітвора через три роки учила ся материної мови, а відтак ішла до публичних шкіл в місті, аби доповнити своє образованє. Учений сьвященик дбав пильно о те, щоби діти його парохіян приспособили ся як найліпше до будучого житя. Вислідом сеї дбалости було те, що сотки українських дітий покінчили місцеві середні школи — многі з них з першими гонорами (найвисшими відзначенями). Під проводом о. Констанкевича тутешна українська парохія позискала собі пошану цілої місцевої громади. Яко благородний дорадник, о. Констанкевич заохочував з проповідальниці своїх парохіян, аби повинували ся і шанували американські закони. В тій цїли він основав церковну раду, яка під його головством полагоджувала всї парохіяльні справи і особисті непорозуміня між поодинокими парохіянами. Очитаний з дитинства у Сьвятім Письмі, о. Констанкевич був людиною глибокого релїґійного зрозуміня і знав як не мож ліпше справи і потреби своєї церкви. Яко чоловік, о. Констанкевич був улюблений всіми, хто тільки його знав. Він респектував закони, визначав ся характерностию в кождім напрямі і жертвував охотно на всї патріотичні і добродійні цїли. Знати о. Констанкевича особисто, се значило знати людину незвичайної інтеліґенції, чоловіка вірyючого постійно в засади, що зробили Америку найбільшою державою в сьвіті, чоловіка, котрий був патріотом у всім. У його страті українська парохія оплакує чоловіка, який через 25 літ був духовним і діловим дорадником майже кождого її члена; чоловіка, який любив кождого мущину, женщину і дитину в своїй парохії, і який попросту віддав своє житє для їх релїґійної вигоди і усталеня. Память про о. Констанкевича між його парохіянами і нинїшними знакомими не вмре нїколи".

„Ді Дейли Геральд" пише: „Улюблений сьвященик хорував від кількох літ і лічив ся у найліпших лікарів сього краю. Підчас своєї недуги він трудив ся пильно над порученою собі роботою й вибудував величаву церкву та розширив значно свою парохію. — Отець Констанкевич був у нашім місті загально знаний і всіми любленний. Його великою метою було побудованє величної церкви і йому се вдало ся. Підчас будови сеї сьвятинї він занедужав, але не піддавав ся і працював безвпинно дальше. Сим способом він так обезсилив ся, що не міг відзискати свого первісного здоровля. Його довголїтна праця була у тій великій красній церкві в Шамокін і він робив усьо можливе, аби та церква була побудована після його думки. Його поважали високо всї, що його знали; він був щирим робітником для міста Шамокін. Він був поступовим і помагав, чим міг, в цїли піднесеня міста. У його страті Шамокін тратить доброго і цінного громадянина".

* * *

Так говорять про помершого шамокінського пароха чужі, які — можна сказати — дивили ня на його роботу здалека і рівнодушним оком. А що-ж сказали би про діяльність свого довголїтнього душпастиря його власні парохіяни, з котрих чи не більшу половину власноручно хрестив та вінчав, котрі стратили у нім найліпшого приятеля і дорадника?...

Прибувши до Шамокін перед 25-ти роками, бл. п. о. Констанкевич застав там невеличку громадку наших людий, а погляньте там нині! Порахуйте усїх тих Українців, що мають свої власні реальности, порахуйте всїх українських бізнесістів у місті і на передмістях, подивіть ся на дві величезні українські спілкові крамниці, погляньте на загальне парохіяльне майно, вартости понад сто тисяч долярів, а головно: киньте оком на моральний стан і силу духа цілої парохії! Правда, о. Констанкевич мав у своїй парохії від самого початку добрих, щирих і совісних помічників, відтак виховав собі сам більше їх число, але всетаки кождий, навіть найбільший ворог покійника (коли він взагалі мав хоч одного ворога на сьвіті) мусить признати, що українська громада в Шамокін не була би такою, якою вона нині є, як би не її померший в пятницю парох.

* * *

Бл. п. о. Констанкевич був ідеальним народолюбцем; він не міг знести ніякої роботи, що виходила на шкоду народови. Се щире і нелукаве народолюбство було причиною, що він, яко делеґат шамокінського братства на конвенції „Соединенія" в 1893 році, скритикував остро нелюдяну і марнотравну господарку сеї орґанізації та постарав ся о те, що з „Соединенія" виступило наперед шамокінське братство св. Кирила і Методія, а згодом і инші товариства по кольоніях галицьких Українців. По нарадї з тодїшними галицькими сьвящениками і з невеличким гуртком сьвітської інтеліґенції (вся наша тодїшна інтеліґенція, духовна і сьвітська, числила заледви кільканайцять душ) о. Констанкевич заснував свою питому народну орґанізацію — нинїшний Український Народний Союз. Він був першим головним секретарем сеї новооснованої орґанізації — отже її душею. Скільки небіщик наїздив ся по тодїшних наших парохіях, аґітуючи за своїм улюбленим Союзом, скільки він витратив ся матеріяльно на ті поїздки, скільки притім стратив свого здоровля — се знає лише один Бог, а потрохи ті немногі люди, які з ним спільно трудили ся; бо покійний нїколи в житю не чванив ся своєю патріотичною роботою і не любив, коли другі про сю його роботу говорили.

Коли орґан новозаснованої орґанізації, „Свободу", перенесено з Джерзи Сіти до Шамокін, о. Констанкевич був редактором сеї часописи, аж доки її не перенесено до Монт Кармел (від 18. липня 1895 р. до 25. червня 1896 р.). Редаґоване, адмінїстроване, складане ґазети, експедиція і т. д. — всьо тото відбувало ся в помешканю о. Констанкевича (а те помешканє було дуже скромненьке!). Хто цікавий знати, що в тих часах значило редаґувати і видавати українську часопись, нехай поспитає про се одного з тих немногих людий, котрі се все своїми очима бачили...

* * *

Перед 25-ти лїтами американська Україна виглядала зовсім не так як нині... Робітників на народній ниві було дуже мало, а та нива була страшенно запущена. На се повільне завмиранє нашого народу не могли дивити ся рівнодушно такі люди як бл. п. о. Констанкевич. Обнявши парохію в Шамокін, *повний сили*, бодрости і самопосьвяти сьвященик взяв ся до праці з цілою енерґією і доказував чудес. Він обслугував не тільки свою парохію, але й инші. Тут вистане сказати, що він докінчив і довів до ладу будову церкви в Пітсбурґу, яку розпочав був инший сьвященик (о. Полянський). Він нераз обслугував наших людий аж у Мінесоті і в инших західних стейтах Америки. Люди його знали і запрошували до себе, бо він нікого не „дер", а брав звичайно те, що люди з доброї волї давали. Иноді він у богатшого взяв, а біднїйшому віддав, а сам ходив у подертих черевиках.

Шамокінська парохія була колись маленька, платня і доходи сьвященика скупенькі, з помимо того небіщик виховав як слїд обоє свої діти-сиротята. Дочка Галя скінчила місцеву середну школу, а відтак музичну консерваторію в Бостоні, і вийшла заміж за Івана Вайсера, спосібного механїка в Мак Чонк, Па. Син Михась скінчив приписані школи в Шамокін, відтак університет Корнеля в Ітака, Н. И., і нині є інжиніром в Дітройт, Міш.

* * *

Умер звичайний „руський піп", а дивіть ся, скільки жалю лишив він по собі між тими, що його знали! Осиротив свої рідні діти і внуків, осиротив цілу шамокінську парохію і

шамокінську громаду, осиротив многих своїх знакомих і приятелів, осиротив свою любу організацію — Український Народний Союз. Зійшов зі сьвіта чоловік, котрий не шукав у людий ані заплати за свою роботу, ані слави, ані вдячности. Мав він богато ріжних прикростий в своїм житю, прикростий родинних і громадянських, але він не нарікав; покірно, тихо і спокійно ніс свій житевий хрест і пильнував тільки того, щоби бути в згоді зі своєю совістию, щоби чесно, совісно, петельно і щиро сповнити усі ті обовязки, які на нього накладав його сьвященичий стан і люблений ним до загину український нарід.

Чи сповнив він як слід ті обовязки?

Ідіть до Шамокін! Там побачите!...

Новий поділ України.

Проєкт конституції Української Народної Републики має на увазі також і новий поділ України: замісць теперішного поділу на губернії й повіти поділ на землі, більші від повітів, а менші від губерній. Сі землі мали би служити округами при виборах до Українських Всенародних Зборів (сойму), до них мала би бути присособлена адміністративна й судова сіть, а головно в їх рамках розвивалось би те широке громадське самоврядоване, котре має на оці проєкт нашої конституції, будуючи нову Україну на основах децентралізації і полишаючи центральній виконавчій владі (кабінетови міністрів) тільки „справи, які зістають ся поза межами діяльности установ місцевої й національної самоуправи, або дотикають цілої републики".

Ні теперішні уїзди (повіти) ні губернії не придатні для сього. Уїзд се замала одиниця на те, щоб в її рамцях можна було розвинути й організувати широку самодіяльність громадянства в усіх сферах культурного, економічного й громадського житя, щоб ся самоуправа могла всесторонно обслугувати людність, звертаючись тільки в ріжних надзвичайних і немногих справах до помочи центральних установ. Губернія знов се — крім того, що звичайно зовсім механічний і припадковий зліпок ріжних, нічим майже не звязаних між собою територій, ще й зліпок занадто великий, який не може обєднатись органічно яко самоуправна одиниця й фактично розпадаєть ся на кілька частин окремих, тільки незорганізованих і позбавлених житя органів. Треба отже намацяти й відокремити сі райони, а тоді й губернії й уїзди тратять всяку причину свого істнованя — їх уже не потреба, і булоб даремною втратою коштів утримувати ще й губернські та повітові установи.

На підставі всякого рода даних за порадою специялістів отсе й вироблено проєкт такого поділу. За підставу взято число людности: приблизно 800—900 тисяч по переписи 1897 року, себто міліон з лишком по теперішному. Такий округ з людностию поверх міліона при добрій організації може наладити у себе добре і справу санітарну, і дорогову, і сільсько-хазяйську земельну, промислову й культурну. В своїм центрі він буде спроможен організувати і повний круг середних шкіл ріжних типів, і якусь висщу школу, добрий музей і порядний театр — все те, що звичайне повітове місто своїми засобами зробити не спроможне. До всенародних зборів (сойму) України такий круг посилати-ме не меньше десяти депутатів, так що при виборах можливе партійне груповане й пропорціональні вибори. А з другого боку се округ на стільки невеликий, що всі части його будуть почувати себе тісно звязаними всі між собою і з своїм центром, всі громадські політичні й культурні сили будуть тут на виду і на рахунку; все громадське будівництво йти-ме при живій участи й контролі громадянства.

А власне се те, в чім лежить будуччина України: розбуджене всіх громадських сил, притягнене їх на громадську службу. І власне воно можливе тільки при широкім розвитку децентралізації й сильнім напруженю самоуправного будівництва в невеликих округах перенятих горячим привязанем до своєї землиці, до свого місцевого центра, до його культурних здобутків, осягнених не виторгуваними з центра асігновками, не присланими з міністерства урядовцями, а здобутих своїми засобами, організованими, вирощеними місцевими-ж людьми, або громадськими вибранцями. Нехай одна земля хвалить ся своєю електротехнікою, друга своїми досьвідними полями й сільсько-господарськими лябораторіями, третя своєю педагогічною академією чи взірцевими виховавчими інституціями, четверта музеями народного мистецтва чи художними школами. Нехай розівєть ся той благородний місцевий патріотизм, та конкуренція дрібних центрів і громад, в котрій виросла безсмертна культура старої Греції, або італійського відродженя. Децентралізація невеликих, тісно сконцентрованих земель має дати форми й рамці для такого громадського розвитку.

Перше діло тут вірно намітити центри і ті осередки, що гуртувати-муть ся навколо них: розмежувати їх окраїни, періферії, можна буде й пізнійше, коли обставини покажуть, що тій волости або громаді зручнійше належати не до того, а до сього центра. При сім розмежованю головну ролю мусять грати звязки економічні й культурні, а особливо шляхи (получене, комунікація). Хоч назви сим землям дають ся історичні, але держати ся старих границь, коли їх заступили нові, реальнійші звязки, ніяк не можна. Але треба сказати, що старі групованя, які живуть під сими старими, здавалось би — давно пережитими назвами, часто показують ся далеко більше живучими, ніж би хтонебудь міг думати. Се й зрозуміло, коли сі групованя складались не капризом дипльоматів чи урядовців а виростали з умов географічних, природних — сі не змінюють ся так легко.

Як побачить читач низше, до поділу взято приблизно ту територію, на якій переводять ся вибори до Українських Установчих Зборів; свобідна воля людности рішить потім приєднане чи вилучене инших суміжних країв. Тому нема тут Холмщини, Хотинського повіту і инших земель. Три головнійші міста України вилучають ся в осібні округи з невеликими пригородними територіями. До инших великих міст теж примежовують ся соровзмірно невеликі території. Де вичисляють ся повіти без застережень, там розуміють ся або цілі повіти, або переважна частина повіту, не рахуючи невеликих відтинків, що примежовують ся для заокругленя до иншої, сусідної землї, і звичайно згадують ся при ній, коли сі прирізки трохи значнійші. По сих поясненях перечисляю сі проєктовані землі: з початку даєть ся назва кождої, потім вичисляють ся повіти, що до неї входять, а вкінци її центр.

1. Київ з околицею до Ірпеня і Стугни і за Дніпром приблизно на 20 верств.

2. Деревська земля: Радомисльський і Овруцький пов., Київський без полудневої частини, північ. частина Ровен., сюди може відійде й сусідна частина Мозирського — коли на те буде бажане людности. Центр — Іскорость, тепер важний зелїзничий узол.

3. Волинь: Володимирський, Ковельський, Луцький, част. Дубенського. — Луцк.

4. Погорини: Ровенський, Острозький, Заславський, Креминецький, півден. частина Дубенського, зах. ч. Староконстантинівського. — Рівно.

5. Болохівська земля: Житомірський, Новоградволинський, част. Бердичівського, Литинського і Винницького. — Житомір.

6. Поросе, Поляни, або „Русь": Васильківський, Сквирський, Таращанський, пол. част. Київського і схід. Бердичівського. — Біла Церква.

7. Черкаси: Черкаський, Канівський, Чигиринський, част. Звенигородського. — Черкаси.

8. Побоже. Уманський, Гайсинський, частини Липовецького, Балтського і Єлисаветградського. — Умань.

9. Поділе: Камінецький, Проскурівський, Ушицький, Лятичівський, більша част. Могилівського і Староконстантинівського. — Камінець.

10. Брацлавщина: Винницький, Брацлавський, част. Літинського, Липовецького, Могилівського і Ямпільського. — Винниця.

11. Подністрове або Побереже: Ольгопільський, Терасопольський, частини Ямпільського, Балтського і Ананівського. — Балта.

12. Поморе: Одеський (крім захід. частини), частини Ананівського, Єлисаветського і Херсонського. — Миколаїв.

13. Одеса з територією до Дністрового лиману.

14. Низ: більша частина Єлисаветського, Александрівський і част. Верхнедніпровського. — Єлисавет.

15. Січа: Катеринославський, частини Верхнедніпровського й Херсонського і прибережна полоса Новомосковського й Александрівського. — Катеринослав.

16. Запороже: Мелітопольський і Бердянський — Бердянск.

17. Нове Запороже: Частини Верхнедніпровського й Херсонського і Дніпровський. — Херсон.

18. Азовська земля: Маріупольський, Павлоградський і Александрівський пов., без захід. і північ. част. — Маріуполь.

19. Половецька земля: Старобільський, Славяносербський і Вахмутський. — Бахмут.

20. Донеччина: Зміївський, Ізюмський, Вовчанський, Купянський, частини Корочанського й Білгородського. — Славянск.

21. Подонь: Новооскольський, Бирючський, Острогожський, Богучарський, частини Корочанського й Старобільського. — Богучари.

22. Сіверщина: Мглинський, Суражський, Новозибківський, Стародубський, Новгородсіверський. — Стародуб.

23. Чернигівщина: Чернигівський, Городянський, Остерський, Сосницький, частини Козелецького, Ніжинського і Борзенського, (до зелізниці прибл.). — Чернигів.

24. Переяславщина: Переяславський, Прилуцький, Пирятинський, частини Козелецького, Ніжинського, Борзенського і Золотоношського. — Прилуки.

25. Посейме: Кролевецький, Глухівський, Конотопський, Путивльський, може й частина Рильського. — Конотоп.

26. Посуле: Роменський, Лохвицький, Гадяцький, частини Лубенського й Миргородського. — Ромен.

27. Полтавщина: Зіньківський, Полтавський, Константиноградський, частини Миргородського і Хорольського, Валківського, Ахтирського й Богодухівського. — Полтава.

28. Самара: Кремінчуцький, Кобеляцький, Новомосковський, част. Золотоношського й Хорольського. — Кремінчук.

29. Слобідщина: Сумський, Лебединський, більші частини Ахтирського й Богодухівського, Суджанський і Грайворонський. — Суми.

30. Харків з повітом і частина Валківського й Білгородського.

Отакий проєкт. Бажано, щоб люди обізнані з місцевими відносинами зробили тепер же свої замітки до сього поділу, коли помітять в нім якінебудь недогоди. Але, як сказано висше, се бажно вказати тільки щодо основних осередків тих проєктованих земель, але помічення над тим, куди зручнійше прилучити якунебудь посередну частину того чи иншого повіту, можна лишити на потім. Замітки треба посилати на адресу: Укр. Центральна Рада, в справі поділу України.

М. Грушевський.

(„Нар. Воля", 10 (23) грудня 1917).

Кому вірити?

Повернули з Берестя Литовського делеґати Ц. Ради, які посилали ся туди для осьвідомленя і контролі при веденю мирових переговорів, і розказали богато цікавого. Завдяки тому, що вони були відправлені до Берестя манівцями, а не найблизшою дорогою, делеґати спізнили ся, чого очевидно й хотіло ся Ленінови з Троцьким. Не мавши змоги таким чином виконати своє завдане, українські делеґати зате почули від Німців і від большевиків богацько цікавого.

В приватній розмові з одним з наших делеґатів бувший в Берестю большевицький ватажок Каменев між иншим сказав, що він дивуєть ся, чого українські соціялісти рахують ся з селянством. Селяни є люди не здібні до революційної творчости і не пригодні до діяльної праці на користь соціялізму.

Коли пригадати книжочку другого ватажка, Леніна, написану ним кілька років тому назад, де є заклик до робітників не вірити навіть малоземельному трудовому селянству, бо воно, мовляв, буржуйне, то стане ясним, що й Каменев проговорив ся не випадково. Для нього також, як і для всякого большевика, селянство є непевний елемент, котрий треба держати подальше від політичного житя.

Отже робить ся цілком зрозумілим, чого большевики весь час так уперто стараються ся звалити Центр. Раду, де представників селянства є переважна частина. От через що вони всі сили направили на те, щоб не довести краю до Українських Установчих Зборів, котрі напевно будуть селянськими.

Большевицькі комісарі в своїй ненависти до „буржуйно-селянської" Центр. Ради не спинили ся ні перед чим, щоб передати власть не селянським і через те „не буржуйним" совітам. Не спинили ся ні перед брехнею, ні перед насильствами, ні перед оголошенем братньої війни селянському українському народови.

На словах се єдині заступники трудових мас, які стоять за „самоопредѣленіе вплоть до отдѣленія" України. Що се за „самоопредѣленіе", дуже влучно сказав в дальшій розмові з нашим делеґатом той же Каменев. „Ми — заявив він — повинні в сей час бути **революційними централістами**, а по скінченю революції **мирними децентралістами**". Пояснювати сих слів нема чого. Доволі, що вони роблять зрозумілою всю політику большевиків в останні часи відносно України. Ми вже чули від Керенського і Мілюкова про те, що тепер „не час" знищувати тяжке ярмо централізму, встановленого царями, — що настануть мирні часи, коли наш нарід получить усе з рук Петрограду, та инші теревені. Тепер вже яснійше ясного, що в Петроградї можуть держати власть по черзі представники зовсім протилежних партій, але не дивлячись на все те, для української демократії там завше буде заготовлена тасама справа — політика безупинного централізму. Тепер власть тримають большевики, і роблять те, що робив би Дурново, Столипін, Мілюков, Керенський і другі „собиратєлі Руси".

Кому-ж вірити? Тільки собі і своїм власним силам. Що демократія України се зрозуміла дуже добре, — блискучо сьвідчить останний Всеукраїнський Зїзд.

(„Нар. Воля", 10 (23) грудня 1917).

ДОПИСИ.

З GARY, IND.

Поклик до місцевих Українців.

Куди не звернемо наших очий, спостерігаємо, що людині, громаді, суспільности, чи народови живеть ся тим красше на сьвіті, чим більше вони просьвічені. Прикра се правда що сім десятих нашого народу не вміє читати ні підписати ся. Тому й гірко живеть ся нашому народови. Українська земля урожайна і з неї могли би течи мід і молоко, коли би в нас стояла осьвіта так високо, як серед Французів, Німців, Англійців та инших культурних народів. Тимчасом наш темний нарід покинув свою рідну землю скроплену потом і кровю наших предків і пійшов у сьвіт за очи шукати красшої долі, а його землю загорнули наші національні вороги і нині замісць пишати ся у своїм рідним краю на любій Україні, серед широких ланів, серед зелених лугів, серед вільних степів, серед пахучих цьвітів : на сьвіжім воздусі, ми нині опинили ся на далекій чужині серед пісків, у фабричних порохах і задусі. Се не через нашу особисту вину! Се через наших сусідів гнобителів, через братів Славян, через великі промахи наших дідів і через незгідливість нашого народу через те, що нашому народови бракувало осьвіти. Бо де просьвіта там є і сила, само сьвідомість, завзятість і енерґія і витривалість у боротьбі за красшу долю народу. Бо просьвіта се дуже важна річ в житю народнім. Просьвіта верховодить нині сьвітом, просьвітою вибивають ся народи на визначне становище. Просьвіта — се нині найбільша сила в сьвіті, найперша основа найголовнійше жерело житя кождого народу.

В молодости осьвіту черпаємо зі школи, але в дальшім тягу житя годі її відти черпати, тому, що людина спотребовує богато часу на працю на удержанє себе при житю. Тоді треба шукати инших жерел, відки можна би черпати духовий корм. Сим жерелом є ріжні товариства, читальні, кружки і т. п. Товариства закладеть ся на те, щоби улекшити ширенє просьвіти і дати людині нагоду читати більше книжок і газет за невелику вкладку. Бо книжки не на те друкують ся і видають ся, щоби лежали по книгарнях і на виставах та щоби їх читали тільки пани та школярі, як дехто в нашій місцевости каже. Їх призначенє — пійти між найширші маси народу і ширити просьвіту, науку.

Коли тілько знайде ся кількох щирих та розумних людий що схочуть заняти ся ширенєм осьвіти, то справа пійде добре і притягне до себе поволи і найбільше темних та зацофаних. Часті сходини, поучаючі відчити, розмови, представленя, курси для неграмотних і т. д., не останчть без доброго результату і кинуть не одно добре та просьвітне зерно. Сей клич зрозуміли сьвідомійші одиниці тут, в Ґери, Інд., і робили зусиля ще минулого року зорґанізувати таке товариство де могли би гуртувати ся і набирати просьвіти всі місцеві Українці. Але до нічого путнього не могли довести, бо їх стараня розбивали ся о скалу незгоди. Раз ся ґрупа не задоволена, другий раз та, третий раз знова инша; четверті не хочуть ніякої орґанізації і не хочуть знати ніцо більше, лише хто нас сотворив і відкупив... Аж по довших трудах і заходах декотрих енерґічних людий вдало ся скликати загальні збори Українців у Ґери, на котрі прибули члени товариства „Любов", від. 100 Українського Народного Союза, члени товариства „Запорожська Січ", від. 7 Української Поступово-Робітничої Орґанізації, і закордонні Українці, та рішено заснувати независиме безпартійне просьвітне товариство, де могли би гуртувати ся всі Українці без ріжниці їх партійних чи релиґійних переконань. Ухвалено його назвати „Українське Товариство Просьвіта". Отже, як бачимо, сама назва говорить про цілі товариства супроти українського народу. Вибрано тимчасовий уряд товариства, в склад котрого війшли: А. Цебак, голова; І. Щерба, секретар; Ю. Садовий, скарбник. На 19. мая б. р. приготовляє товариство представленє. Запроваджено курс для музикантів-бандуристів під управою В. Шоли, а комітетові виготовляють статут товариства і на найблизших зборах він буде прочитаний. Отже, як бачимо з повисших слів, се товариство зорґанізоване не для матеріяльних зисків, або для розбитя других товариств, що вже істнують, але для піднесеня просьвіти між місцевими Українцями. Тому не тратьмо часу ані надії, а берім ся всі щиро до праці над осьвідомленєм самих себе і других меньше сьвідомих, а успіх з нашої праці буде певно. Як колись спинить ся сьвітова хуртовина, то ми, товариші, певно не останемо ся всі тут на чужих пісках; декотрі з нас поїдуть на любу Україну, дехто в инше місце, а дехто лишить ся тут. Тож поки ми ще всі разом, поки нас крилата доля не розлучила таксамо, як нас тут зігнала, то працюймо для добра свого народу, так, щоби ми мали колись спомин про наші добрі для свого народу діла; щоби ми, де би не були, нишком згадали одні других яко спільників праці для добра свого народу, а також, щоби ми могли сказати нашим братам у старім краю, що ми на чужині не дармували, а працювали як уміли і як могли для добра Неньки-України; що ми усею душею помагали нашій вітчині, що ми цілим серцем бажали, аби як найскорше сповнили ся Тарасові слова: „Щоб брат з братом обняли ся і проговорили слово тихої любови".

Тому, Товариші і Товаришки, в імя чесних ідеалів я прошу Вас: станьмо на поміч в боротьбі з темнотою о долю народу. Всі народи працюють над собою, єднають ся і орґанізують ся, то і ми не можемо один від другого утікати. Наш нарід живе в ріжних частях сьвіта. Але хоч є порозкиданий, хоч усюди грозять йому смертельні вороги, він має старати ся зістати одним народом, має дбати про свою силу, честь і повагу. Не даймо, аби нас топтали як глину; щоби слід по нас не лишив ся. Тут, на вільній земли Вашінґтона, ми маємо досить свободи на орґанізаційність, то використаймо ту свободу, не оставаймось позаду других народів. Сьвіт поважає лише сильних і зорґанізованих. Нація, яка має поважні институції і товариства, є сьвідома своєї сили. З такою нацією сьвіт числить ся і її поважає. Люди темні і незорґанізовані не мають нині ніякого значіня в сьвіті. З ними ніхто не хоче числити ся, ними кождий помітує і погорджує.

Нас Українців в Ґери є так много, а ми не маємо ані одного більшого товариства. Є лише три і то числять по кілька членів. Для себе ми нічого не зробили. Ми все працювали і працюємо для чужих, як послугачі, як бездомні зарібники. Шевченко кличе до нас: „Боріте ся, поборете, Вам Бог помагає, за Вас воля за Вас сила правда сьвятая".

Минувшого місяця ми всі зєднались разом і відсьвяткували 104-ті роковини уродин Т. Шевченка. Сей спомин був гарний, але призначений лише на кілька хвиль. Він підніс нашого духа, але і проминув без сліду. А належить ся спомянути Шевченка не лише словом, але і ділом; ділом, яке було би вічною памяткою для Шевченка і вічною підставою до роботи над піднесенєм нашої осьвіти. Товариші, покажім ділом, що ми є зрілими одиницями українського народу. Згуртуймо ся в одно сильне товариство в імя чесних ідеалів, на щастє України, на пострах її ворогам. Не будьмо тими, що живцем гниють! Шевченко кличе до нас з могили: „Вставайте, кайдани порвіте!" Даймо доказ, що Шевченкові слова промовили нам до серця. В Ґери, Інд., вже знають усі, що Українців є тут споре число і що ми стараємо ся зорґанізувати независиме, безпартійне, просьвітне товариство. Як зорґанізуємо, то вони скажуть, що Українці, розумний і солідний нарід, дуже много навчили ся, розуміють вже, як то орґанізація і єдність дає силу навіть слабим; з тим народом треба числити ся. Не зорґанізуємо ся, не зєднаємо і не будемо працювати, то будуть з нас глузувати, скажуть, що уміємо кричати і сваритись, а більше нічого. Отже просимо не відмовити нашій просьбі, а вписати ся до товариства „Просьвіта" і працювати всі спільно; доложити всіх старань, аби двигнути таке товариство, яке могло би дати кождому якусь моральну користь, а цілому народови українському щоби принесло славу.

Вже крайна пора, щоби ми ділом, не лише словом, показали, що ми є живим народом, а не трупом, що ми єдностию і роботою стремимо до сонця, до свободи.

Андрій Цебак.

P. S. З огляду, що в Ґери, Інд., богато Українців читає „Народну Волю" і „Гайдамаки", я прошу обі висще згадані часописи о ласкавий передрук сього поклику. — А. Ц.

ШІКАГО, ІЛЛ.

В парафії Рожд. Пр. Д. Богор. на 4952 Савт Павліна Стр., Шікаго, Ілл., буде в суботу, 27. цьвітня Богослужене рано о 8-мій, а вечером о 7-мій, а в неділю, 28. цьвітня рано о год. 8-мій і 10-тій. 48-49

В суботу, 27-го цьвітня буду сповідати цілий день.

Свящ. Вол. Обушкевич.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя від. 96. повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся 28. цьвітня у парафіяльний гали. Просить ся всіх членів, щоби явили ся на сей мітінґ і щоби вирівнали свої залеглости. Контрольори мають здати звіт за шість місяців. — М. Лацик, предс.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. „Укр. Січові Стрільці", від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся в сю неділю, 28. цьвітня, о годині 2-гій пополудни, в школі парохіяльній. Просить ся, щоби всі члени явили ся і заплатили свої вкладки місячні, бо в противнім разі будуть суспендовані. Тоті члени, котрі були суспендовані в марті, можуть прийти і заплатити свої залеглости, то позістануть надалі старими членами, як і були. Кождий повинен пильнувати і платити кождого місяця, бо таке розпорядженє. — С. Кудрик, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, подає своїм членам до відома, що дня 28. квітня, о годині 5-тій пополудни, відбудеть ся спеціяльний мітінґ в справі статута товариства, тож просить ся всіх членів прибути на той мітінґ, аби потім не було якого нарікання, бо укладанє статута се дуже важна річ. Мітінґ відбудеть ся під числом 84 Грейлінг стр. в Укр. Нар. Домі. — А. Натра, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 166, буде мати мітінґ 28. квітня, зараз по Службі Божій, в гали церковній при Оклей і Райс стр. Всі члени мають явити ся на тім мітінґу, бо маємо богато справ до полагодженя. — С. Прокопів, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. Тов. „Дітройтський Бeян", від. 141, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 28. квітня, о годині 2.30 пополудни, в гали парохіяльній під ч. 82 Сікот стріт. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Павлевський, секр.

ФИЛЯДЕЛЬФИЯ, ПА. Бр. Василія, від. 339, подає до відома, що мітінґ відбудеть ся дня 27. цьвітня б. р. Запрошуєть ся всіх членів, бо є дуже важні справи до полагодженя. Будеть ся принимати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Хто хоче користати, то нехай вступає в члени У. Н. Союза, бо то одна з найліпших орґанізацій в Америці. Мітінґ мав відбути ся як звичайно, 28. цьвітня, але задлятого, що уряд буде занятий на 28. цьвітня, бо будуть ся посьвячувати народну школу на Савті під числом 610 Савт Амерікен стр., то мітінґ відбудеть ся 27-го в тімсамім домі під ч. 619 Савт Амерікен стр., Філядельфія, Па. — І. Сорока, предс.; І. Шеммер, кас.; О. Дьорка, секр.

КОЛИ КОМУ ТЯЖКО намовити несьвідомого Українця до читаня своєї ґазети, то се не повинно знеохочувати чесних Українців від дальшої аґітації. А от редактори не знеохочують ся писати, хоч часто за їх працю їх ще й лають. Спільна праця всіх людий доброї волі мусить колись увінчати ся успіхом. Тому намовляйте кождого до передплати на „Свободу".

ПОШУКУЮ СВОЄІ ЖІНКИ ЗОФИЇ ДРУЧОК,

родом з села Шкертківець, пов. Заліщики. Вона має ... літ. Дня 19. марця 1918 ... забрала троє дітий: 8-літню дочку Марію, 5-літнього Стефана і 4-місячну Анну і у... з **АНДРІЙОМ КОКОЛ...СОМ** з села Ґоведо, на Угорщині. Він взяв зі собою 1... літного хлопця Івана. Має перебувати десь в Пенсильванії. Побіч подаю фотоґрафію моїх дітий. Дівчина, Марійка, має стрижене волосся. Хто подасть їх адресу, ... не $25.00 нагороди. Голосіть ся прошу на адресу:

NICH. DRUCHOK,
Claghorn, Pa., Indiana Co.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободі“, то тоді не треба прилюдно ганьбити своеї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що осьто мені те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода“ буде мати богато передплатників, тоді знайде і найліпших робітників, які вдоволять усіх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободі“.

Старі злидні товчуть ся.

Якось їздив я по своїм окрузі і зупинив ся в однім селі, де давненько вже істнують ощадно-позичкове, споживче та сільсько-господарське товариства. Не вспів ще я злізти з воза, коли підходить до мене мій давний знайомий — голова правліня ощадно-позичкового товариства, та, поздоровкавшись, і каже:

— От добре, що я отсе вас зустрів; порадьте, будь ласка, що мені діяти з моїм тяжким ворогом — головою ради? Напав ся з доброго дива та й не дає мені просьвітлої години: позлодійкує мене та всяко потріпує, і упялив ся так, що не можна від нього відкараскатись, як від тої мухи в спасівку. Повірте, що вже і дихати не хочеть ся, а чого він в мене хоче, ніяк не второпаю. Ранійше за сільсько-господарське знаряде, яке продавало ся в нашім товаристві, він казав брати з товаришів більше ніж воно коштувало і значилось по товарним рахункам, відсотків на сто, а потім, як сталось йому щось, обвинуватив мене, на що так зробив. Так вже остогидла мені ота ґризота, що замислив кинути товариську працю геть, але попереду хочеть ся щиро розказати товаришам, де правда, а де кривда, і от з приводу сього я награмузляв загальним зборам уповноважених товаришів доклад, та не знаю, чи гаразд воно так буде, бо сам я, бачите, з не дуже осьвічених. Ось почитайте!

Все те знайомий мій казав трохи филюючись, і я мусів зацікавити ся тим докладом. Беру з його рук помнятий брудний листок паперу і читаю ось що:

„Довіре — се ґрунт та основа товариської діяльности! Розвиток сеї діяльности повинен направляти ся загальним товариським силкованєм. Товариство — се пароплав, на котрім є керманич та пасажири, але в годину бурі на мори житя не тільки керманич повинен дбати за всіх, а всі мусять допомогти керманичеви кермувати стерном. На протязі кількох років я кермував товариським кораблем і, яко мога, прямував до квітчатого берега ліпшого житя; на протязі сих років працював я завзято для розвитку та зміцненя нашого товариства. На жаль, я запізно довідав ся, що загальний напрямок діяльности товариства не може назватись творчим і не відповідає тому довірю, яке дали мені ви, яко відповідальному поводаторови загального товариського житя. За спиною товариства містить ся особистий „еґоїзм“ деяких співробітників, котрі давали напрямок справам товариства по течії власної-ж користи і котрі силкували ся знищити в товариськім житю те, що зветь ся загальним добром. Ми знаємо, як суворо цінує кооперація тих, хто має на увазі тільки себе і хто дбає тільки за себе; вона каже, що член товариства, який думає тільки за себе, не повинен навіть звати ся членом кооперативного гурту. Перше, чим балакати про завдане сього докладу, я повинен насамперед підкреслити, що в тім, в чім обвинувачує мене рада товариства, я винуватий. Але щоб розкрити все те багно, яке сліпить нам очи в нашій загальній роботі, необхідно підійти до сього обвинуваченя зовсім з другого боку: цікаво знати того, хто хоче сього обвинуваченя. Всі ви знаєте, що товариством кермує не вибране вами правліне, всі ви знаєте, що правліне в нашім товаристві „автомат“ задля підпису листів, се — „козел отпущенія“, до обовязку котрого належить нести всі кари, се — та густа заслонка, за якою йде робота далеко не товариського порядку, за якою вже не один рік знущають ся над кооперацією, котра і родилась тут в муках еґоїзму окремих людий.

„Тепер же мені приходить ся прямо і отверто сказати: — товариші! Необхідна завзята перебудівля нашого діла, необхідно вивести його на шлях можливости кооперативної праці. Самостійно я нічого не міг зробити, позаяк надімною були люди, котрі мали право мені приказувати. Я змішав свої окремі службові обовязки з товариською працею і за те тяжко покараний тими-ж, кому довіряв ся. На мій погляд, іти дальше — нікуди: або товариство повинно бути крамницею, куди крамарі закликають людність, як воно й було в нас, або-ж воно повинно стати кооперативним гуртком, який має на меті поліпшене нашого селянського добробуту.

„Прошу розібрати мої проступки і розміркувавши про все жите товариства, тільки тоді сказати, поклавщи руку на серце, чиж справді діяльність наша приносить якунебудь полегкість нашому господарському житю. Ні. Товариство, на жаль, далеко стоїть від кооперативних завдань; йому нема можливости подихнути сьвіжим струмком в наше селянське та буденне жите; воно з запханим ротом може тільки виконувати, як машина, капризи окремої людини. Судіть же мене, товариші, справедливо, та поміркуйте, благаю вас, про справжний напрямок житя товариства!

„Хто любить дотепну загальну працю, той напевно не стане на бік тих, кому товариство виграшка та кишеня на здалегідь“.

Кілька хвилин я не міг собі второпати всього, що прочитав.

— А що, добре буде? — запитав мене знайомий.

— Добре то добре, — кажу йому, — алеж чи правда воно, що товариство ваше жиє в такім безнадійнім становищи? Признаюсь вам, що до сеї пори я ставив наше товариство по своїм справам першим в нашім окрузі.

— Еге, відповів знайомий: — не все те золото, що блищить.

Зґодившись із знайомим „кооператором“, я попрощав ся з ним і з сумним настроєм пійшов собі далі. Довго я не міг забути докладу свого знайомого, і отсе недавно, зустрівши ся з ним знову, перше всього питаю:

— Ну, що, як?

— Нічого, — каже, — старі злидні товчуть ся; як було тоді, так є і тепер; ріжниця тільки в тім, що я буцімто на просьбу увільнив ся, в чім і видано мені сьвідоцтво, а всі зістали ся служити ще.

— Вибачайте... Я з приводу вашого докладу: чи читали ви його на зібраню і як...

— Е, ні, я не читав, бо на що-ж воно здало ся, коли мені видали сьвідоцтво, що я все, значить, благополучно...

На мій погляд, дуже жаль, що такі доклади (а їх певно є чимало в наших товариствах) не читають ся, а варто булоб... Давно пора правді вилізти наверх...

Захисти, Господи, кооперацію!

З. І. Пишнюк.

(„Комашня“).

В Австро-Угорщині.

(Продовжене зі стор. 1-щої).

головну участь в орґанізованю самостійної чесько-словацької армії і в ширеню протинімецької і противавстрійської пропаґанди між воєнними полонеными в Росії.

Велика демонстрація в Будапешті.

ЦІРІХ, 23. цьвітня. — У вчерашній демонстрації в Будапешті, яку уладжено в справі виборчої реформи, взяло участь 200.000 осіб, як се доносять одержані тут вісти.

Похід, зложений з 5.000 осіб, удав ся під палату, де підношено оклики: „Проч з Тісою!“

Рух на улицях і по фабриках сього дня був здержаний. Подібні демонстрації відбули ся також по ріжних инших містах на Угорщині.

(Ґр. Тіса зістав перед кількома днями іменований президентом угорського кабінету на місце Векерле. Ґр. Тісу вважають за ворога виборчої реформи на Угорщині).

НАЙСЛАВНІЙШИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЛЕТУН, РІХТГОФЕН, ЗГИНУВ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Від початку війни знищив він 80 противників.

ПАРИЖ, 22. цьвітня. — **Барон Манфрід фон Ріхтгофен, славний німецький летун, згинув вчера вечером.** Його тіло найдено за анґлійським боєвим фронтом над рікою Сомою. Подробиці ще незвісні, але, як доносять вісти, він згинув у воздушній боротьбі з гідним собі противником.

В суботу зістрілив 80-тий з ряду ворожий літак.

ЛОНДОН, 22. цьвітня. — Урядовий німецький звіт з вчера доносить:

„Барон Ріхтгофен відніс в суботу 79-ту і 80-ту з ряду побіду над ворожими літаками“.

Ріхтгофенови приписують знищене 80 противників, найбільше число, яке доси якийнебудь летун міг осягнути. З його славних попередників летун Бельке згинув по 40-тій побіді, а Імельман по 30-тій побіді. Ріхтгофен одержав був недавно від німецького цісаря яко відзначене ордер червоного орла.

Славний француський летун, Ґінемер, згинув після 50-тої побіди.

Торжественний похорон Ріхтгофена.

ОТАВА, 22. цьвітня. — **Похорон Ріхтгофена, славного німецького летуна, відбув ся нині пополудни,** як се доносить телеґрама від кореспондента бюра Райтера, який перебуває в головній кватирі анґлійської армії у Франції.

„Похорон відбув ся дуже торжественно, — пише кореспондент. — Летуна похоронено на цвинтари недалеко від місця, де найдено його тіло. Анґлійські і француські летуни взяли участь в похороні“.

В Росії:

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Москва протестує проти політики Німців щодо Криму.

ЛОНДОН, 21. цьвітня. — Бездротна телеґрама російського правительства, яку нині тут одержано, доносить, що Чічерін, російський міністер загр. справ, вислав ноту до д-ра Кільмана, німецького міністра загр. справ, в якій сказано, що російське правительство довідало ся, **що др. Кільман мав взивати місцеві власти на Кримі до утвореня зовсім независимої держави.**

У своїй ноті заявив Чічерін, як се доносить телеґрама, що таврійська република є частию російської федеративної републики, і тому після його гадки Німеччина допустить ся нарушеня мирового договору, заключеного в Берестю Литовськім, коли буде робити зусилля, щоби сю частину відокремити від російської републики.

Жоффе російським послом в Берліні.

МОСКВА, 16. цьвітня. (Телеґрама спізнена). — **Адольф Жоффе зістав іменований російським амбасадором в Німеччині.** Нині вечером відізджає він з Москви до Берліна враз з цілим своїм штабом. В дорозі до Берліна стріне він ґр. Мірбаха, німецького амбасадора для Росії.

Жоффе був головою першої російської мирової делеґації в Берестю Литовськім. Він числить всего 34 літ і є большевицьким соціялістом. Довгі роки перебував він на Сибіри на засланю. Через якийсь час жив він в Німеччині.

Взивають німецького цісаря до принятя корони Лівонії і Естонії.

АМСТЕРДАМ, 22. цьвітня. — Берлінські часописи доносять, що провідники національної ліберальної партії рішили однозголосно вислати телеґраму до німецького цісаря з просьбою, щоби приймив корони колишніх російських країв, Лівонії і Естонії.

На мори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Анґлійці затопили в каналі 5 кораблів.

ЛОНДОН, 23. цьвітня. — Анґлійські кораблі перевели нині досьвіта напад на підстави німецьких підводних лодок в Остенді і Зебруґ та затопили в каналах 5 кораблів, щоби в сей спосіб унеможливити виїзд німецьким кораблям.

ЧИ ТО ТЯЖКО, йдучи з роботи домів, кождого вечера, або в неділю з церкви, у вільнім часі зі забави, чи з яких сходин, переконати несьвідомого Українця, що його обовязком є читати свою рідну газету і спонукати його, щоби він вислав передплату на „Свободу“.

В кождій українській хаті повинен находитись календар Українського Народного Союза, який коштує тільки 50 цнт.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

Подрібний виказ жертв з „Українського Дня".

(Дальше).

SEYMOUR, CONN.

З ПУШОК: З. Сапка 19.15, А. Бомба 9.56, К. Галик 9.26, І. Ластовецький 9.01, В. Пропик 7.99, С. Даяник 7.83, Я. Гайдук 7.55, В. Вітяк 7.11, А. Папчишин 7.08, В. Хома 5.82, С. Вітяк 5.53, С. Ільків 4.78, А. Предзімірський 4.76, С. Бомба 4.01, К. Бомба 3.68, Ф. Кериб 3.31, І. Ксенич 2.86, А. Смій 2.86, П. Фатула 2.59, І. Смій 2.58, А. Смій 2.14, М. Сердицька 1.97, Теод. Ковальчик 1.96, Д. Грабар 1.74, Т. Мерещак 1.50, І. Лабовський 1.59, А. Фабіян 1.55, М. Гвут 1.33, Тек. Підлипчак 1.33, Д. Ющак 1.20, І. Зелік 1.17, Ю. Даяник 1.14, А. Хопяк 1.13, М. Вітяк 1.05, Е. Гвут 93 ц., Е. Карлик 90 ц., О. Вітяк 86 ц., Ів. Хопяк 70 ц., М. Дидик 61 ц., І. Каваль 28 ц., Е. Білянська 26 ц. З ЛИСТ: Андрій Папчишин 17.15, Теодор Ковальчик 11.75, Кіпріди-Галик 10.50, Андрій Бомба 3.50, Катерина Бомба 3.25, Василь Хома 2.75, Василь Пропик 1.50, Стефан Даяник 1.25, Стефа Ільків 75 ц. Разом 205.10. Розхід 5.10. — Остає $200.00

LEADWOOD, MO.

Гр. Собків і Ів. Колода 52.85, М. Кузан з дітьми 20.24, Гр. Павлюх 20.05, Йосиф Гресько 15.46, Анна Пристай 10.75, Ст. Патент 10.51, Мих. Мартинів 8.31, Анд. Гатала 6.25, Теодор Пристай 5.95, о. Ал. Пелеський від себе 5.00, Марія Пристай 4.75, Андр. Зазуляк 4.70, Гр. Пірус 3.77, Гр. Сташків 3.48, Федь Парила 2.30, Мик. Вірігуляк від себе 2.00, Ката Бобровська 1.40, Ганя Бобровська 81 ц., Валько Балочинський 50 ц. Разом 188.01. Розхід 60 ц. — Остає $187.41

PITTSFIELD, MASS.

З ПУШОК: Анна Стефанюк 19.24, Татіяна Яремій 12.64, Софія Семик 12.23, Василь Ісаюк 9.60, Данило Яремій 9.49, Донія Гуска 9.50, Микола Вапдура 5.80, Михайло Дарчук 5.73, Іван Хавелюк 3.57, Олекса Яремій 5.55, Катерина Петращук 4.21, Михайло Соколовський 4.02, Андрій Гуска 3.24, Анна Амбросійчук 2.77, Юстина Твердохліб 2.76, Оксана Прокопів 2.35, Петро Федоришин 1.76, П. Яремій 1.42, Петро Кушнір 1.25, Іван Фостій 1.14. З ЛИСТ: Ілько Найда 39.13, Зофія Семик 10.00, П. Яремій 9.00, Тедосій Спасик 6.60, Ілія Яремій 5.00. Разом 189.80. Розхід 5.60. — Остає $184.20

BARNESBORO, PA.

З ЛИСТ: о. Н. Дмитрів зібрав від: о. Нестор Дмитрів 10.00, Джеймс А. МкКлейн 5.00, Вілям Ф. Діл 5.00, В. Г. Вилсон 5.00, Луіс Луксенберг 5.00, Е. М. Біндер 5.00, Комершел Готел 5.00, Алберт С. Виленд 3.00, Даясл Кар 3.00, Лавренс Виленд 1.00, І. Д. Джефсон 1.00, Г. Р. Сміт 1.00, д-р А. Райські 1.00. Разом 50.00. Василь Махник зібрав від: Василь Махник 5.00, Гарони і Феденей 2.00, Василь Іванів, Доніо Репова, Стефан Пиш, Джейк Гурей, Джан Венгринович, Михайло Пилип і Софрон Пиш по 1.00, Томас Боренс 25 ц. Разом 14.25. Олекса Лебідь зібрав від: Олекса Лебідь, Манк Черетка, Йосиф Викліч, Василь Пегаїт, Юрко Кривач, Семко і Михайло Набережний по 1.00, Біл Сміт, Петро Васка, Юрко Левита, Гринь Ільків, Петро Гиргель, Андрій Сагуль, Олекса Петрів, М. Самарич, Іван Найда, М. Натненик, Василь Бриндзя, Іван Липчак, Н. Бадіда, Андрій Гармич, Федір Кавалерик, Іван Бриндзя, Василь Кучман, Дмитро Бландар і Йосиф Лебідь по 50 ц., Стефан Бриндзя, Гнат Зелізняк, Федь Дяків, Іван Качур, Микола Коритко, Михайло Гиба, Юрко Шутий, Василь Чиргель, Стефан Папель, Стефан Вільковський, Вдовин, Семко Хемів, Іван Сиватич, Нанько Буковицький, Юрко Гринсвич, А. Савана і П. Павчок по 25 ц. Разом 21.25. Стефан Виклич зібрав від: Семко Онуфро 1.00, Григорій Терпак, Лесько Сідак, П. Бабряк, Васко Лінь і Джан А. Мікел по 50 ц., Іван Бабяк, В. Дж. МкКембі, В. А. Гаган, Гартфорд Вирп і Ізидор Недімгер по 25 ц., Антін (?) 15 ц. Разом 4.90. З ПУШОК: Катерина Грамусяк 18.90, Катерина Бенчар 13.37, Марія Купцьо 12.08, Олена Немчик 10.32, Анна Зумяр 8.46, Агнес Плес 7.09, Олена Зумяр 6.00, Анна Вережанська 4.70, Анна Кость 4.50, Катерина Бренцьо 4.02, Анна Шимко 3.80. Разом 88.24. — Всего разом $178.64

BALTIMORE, MD.

З ПУШОК: Богослов Онуфрій Ковальський 18.35, Теодор Семенків 13.62, Марія Соха і Богослов Ст. Гуляш 9.62, Михайло Дмитрів 8.50, Гаврило Захарків 7.87, Марія Турак і Богослов Юрій Симчак 7.68, Анна Ситець 6.22, Анна Шулька 5.96, Юліян Дубський 5.19, Текля Захарчук 5.00, Варвара Пізь 4.92, Яків Семенків 4.88, Марія Турок 4.87, Станіслава Попасана 4.81, Елисавета Тирпак 4.50, Власій Брень 4.89, Анастасія Мармаш 4.34, Константин Кусик і Богослов Іван Тантич 3.97, Александра Іванечич 3.77, Микола Капустій 3.46, Анна Медвецька і богослов Юрій Чегін 3.37, Этерія Турок 3.29, Розалія Іваків 3.09, Кася Пізь 2.92, Марія (?) 2.80, Геня Кусик 2.61, богослов Ів. Завала 2.46, Йосиф Семенків 2.21, Йосифа Говда 1.93, Зофія Камінська 1.86, Текля Ракоча 1.70, Марія Капустій 1.46, Василь Байда 1.25, Текля Мармаш 1.02, Онуфрій Копільський 79 ц., Волод. Іванечич 41 ц., Павло Преля 27 ц. — Разом $169.50

LUDLOW, MASS.

З ПУШОК: Семко Феранц 13.04, Михайло Федорів 10.61, Іван Романів 8.69, Іван Приступа 8.28, Іван Лапка 6.80, Стефан Наливайко 6.00, Стефанія Сорохтей 5.61, Іван Сорохтей 5.60, Василь Чорненький 5.25, Іван Рибак 5.02, Микола Хомин 5.01, Руза Столяр 4.65, Анастазія Романів 4.34, Михайло Сорохтей 4.19, Анна Гриб 3.39, Василь Смига 2.92, Василь Жовнирович 2.75, Яким Федорас 2.63, Макарій Пукіш 2.60, Руза Куртий 2.03, Стефан Бучинський 1.83, Катерина Михайлович 1.26, Людвина Пайдер 1.25, Йосиф Сидорик 1.25, Олена Яремко 1.21, Катерина Петришин 1.20, Руза Говдун 1.01, Василь Ращицький 97 ц., Кондрат Яремко 90 ц., Анна Зварич 85 ц., Михайло Людкевич 60 ц., Микола Мардич 58 ц. З ЛИСТ: Михайло Сорохтей 24.00, Іван Воронка 22.62, Михайло Нагорняк 2.75, Михайло Федорів 2.25. — Разом $167.79

BROOKLYN, N. Y.

З ПУШОК: Василь Фейло 49.89, церков Сош. св. Духа 41.97, Андрій Павлишин 26.56, Антін Капичук 21.52, Софрон Кріса 20.13, Михайло Маттолір 20.03, Михайло Притула 19.29, Дмитро Біляк 18.77, Дмитро Зварич 16.92, Анна Баглай 16.50, Анна Колачник 15.93, Михайло Заверуха 13.57, Григорій Савка 13.38, Василь Данчевський 12.85, Яким Кузьма 12.24, Петро Залицький 11.77, Марія Ковалевська 11.74, Каплиця св. Николая (на Савт Бруклин) 11.65, Дмитро Кмита 10.50, Лука Кісь 8.91, Григорій Цьвикало 8.60, Марія Мацюра 8.49, Андрій Паламчук 8.25, Григорій Шийка 7.31, Теодор Сорока 7.05, Григорій Корнова 5.70, Микола Ройко 5.64, Дмитро Цюпа 5.50, Павло Шипорт 5.50, Марія Білик 4.90, Іван Салій 4.88, Григорій Сивак 4.78, Яким Кузьма 4.45, Мартин Дучимінський 3.95, Ева Русин 3.80, Йосиф Бець 3.47, Марія Кмита 2.32, Анна Кмита 1.58, Текля Шеремета 1.28, Роман Пазарій 1.10, Андрій Клепак 1.03, Катерина Кузьма 1.00, Іван Фліпта 28 ц., Н. Н. 1 ц. З ПУШОК В ЛОНГ АЙЛЕНД: Анна Дума 15.70, Михайло Мудрик 9.72, Микола Слободзян 9.47, Єфрем Подільський 5.04, Павло Грегораш 4.66, Іван Малинчук 4.12, Василь Гевко 3.14, Андрій Гудзеняк 2.52, Гарасим Крейдич 2.39, Василь Подільський 2.37, Михайло Грегораш 1.77, Михайло Клюшка 1.70, Сильвестер Сосульський 1.61, Микола Голуб 1.36. З ПУШОК В ВУДГЕЙВЕН: Михайло Лібер 13.89, Іван Орлян 2.71, Петро Господарець 2.55, Денис Великанович 1.45, Дмитро Харишин 1.33, Тимко Кузенда 1.20, Михайло Іванчук 3 ц. З ЛИСТ В БРУКЛИНІ, ЛОНГ АЙЛЕНД і ВУДГЕЙВЕН: о. Володимир Логович 44.00, Василь Фейло 27.75, Іван Гусей 24.00, Тимко Кузенда 21.25, Іван Волошин 20.75, Володимир Касків 20.00, Самуїл Подільський 19.50, Іван Флінта 17.80, Михайло Северин 17.25, Наталія Марків 16.25, Анна Тимчук 15.00, Іван Булка 14.60, Семен Шир 14.50, Володислав Дачинський 13.00, Григорій Летвин 11.00, Михайло Грегораш 9.50, Стефан Заблоцький 8.30, Анна Фейло 7.05, Марія Білик 7.50, Михайло Баглай 7.00, Роман Кузьма 6.70, Тома Міляшевський 6.01, Мартин Дучимінський 6.00, Андрій Поліщук 6.00, Софія Лотьвинова 5.25, Василь Гевко 5.00, Гарасим Крейдич 5.00, Григорій Цьвикало 5.00, Яким Кузьма 4.60, Володимир Тимчишин 4.00, Григорій Дмитришин 3.75, Микола Слободзян 3.00, Ева Русин 2.95, Віктор Корд 2.80, Іван Ковач 2.75, Дмитро Максимів 2.40, Анна Конц 2.35, Олекса Гаврилко 2.25, п-ні Гілс 2.25, Грінвальд 2.00, Іван Витвичак 2.00, Андрій Кулавий 2.00, Петро Господарець 2.00, Іван Ішола 2.00, Марія Мацюра 1.75, Іван Балко (Андрел) 1.50, Василь Мельник 1.50, С. Гінсбург 1.25, А. Клакгісер 1.00, Михайло Заверуха 1.00, Матвій Кітчас 1.00, Володимир Яськевич 1.00, Михайло Баглай 1.00, Стефан Домбровський 1.00, Алекс Лішин 50 ц., Дмитро Тхлій 50 цнт., Антін Разутас 50 ц., Михайло Клюшка 20 ц. — Разом надіслано $920.35

PORT JERVIS, N. Y.

НА ЛИСТУ: Петро Коваль, Микола Маліневич, Михайло Гіп і Самуїл Зігер (Жид) по 5.00, Іван Іванич, Дмитро Михальчук, Йосиф Кавсний, Михайло Вільський, Ф. П. Фіріан (Англієць) і Іван Якак по 2.00, Федір Мотрин 1.50, Андрій Білик, Петро Лаврів, Микола Копалиць, Василь Лаврів, Олекса Сидор, Іван Дранатій, Френк Куріц (Англієць), Михайло Косоноцький, Василь Ваврушак, Олекса Качмар, Петро Кирилюк, Йосиф Кобос, Луіс Стерберсон, Кость Піддубчишин, Ілько Шевчик, Стефан Добрянський, Едвард Маркович, А. Яночко, Юлія Яночко, Ананій Яночко, Гринь Лисяк, Борис Мендичук, Василь Погорілка, Лука Мудрик, Гринько Добрянський, Дж. Б. Еген, Артур Морган, Мон Тел, Дж. Занган, Д. М. Магалий, Дж. Сусканц, Вілям Бобен, Дж. Д. Саніген, Стах Ільків, Андрій Ситар, Ян Струж, Филимон Кривий, Роман Кривий, Петро Медвідь, Френк Бернат, Петро Городник, Матей Гловач, Іван Бабій, Джан Роган, Пітер Роган, Андрій Мельник і Йосиф Місько по 1.00, С. Радецький, Карло Кукельський, Яцко Савчук, Джордж Сміт, Дж. Келлар, М. Магар, К. Ц. Зайд, Джепет Ніркас, А. Вайс, Д. Ф. Койт, М. Дж. Статерди, А. Дж. Квайдегс, Н. В. Клейн, Джан Сохапі, Дж. Комелі, Ф. Сіхел, К. Блес, А Френд, Джан Вебер, Рухел Ан, Гери Бірч, В. С. Карпендер, Джордж Калмос, Ф. Чамфірс, Джан Бертясс і Михайло Пукітинський по 50 ц. З ПУШОК 71.03. — Разом $166.03

WHEELING, W. VA.

З ПУШОК: М. Вітенько 26.65, В. Котут 15.67, К. Вітенько 14.06, С. Пижик 13.37, М. Весоцький 9.60, М. Грушкевич 8.22, К. Кремін 6.97, М. Писарчук 5.79, М. Палюх 5.75, М. Завада 5.67, М. Шевчук 5.42, М. Миско 3.87, М. Папа 3.30, М. Муха 3.01, М. Шалева 2.31, М. Цюпа 75 ц. З ЛИСТ: П. Вікера і П. Горечко 28.05, П. В. 7.00, В. О. К. К. 4.10. — Разом $163.56

GLASTONBURY, CONN.

А. Смик 26.56, А. Рудакевич 14.76, М. Саламаха 14.33, А. Сидорак 10.56, О. Явірницький 10.25, Г. Даяник 8.67, М. Курoпатва 7.59, І. Кабус 7.24, П. Смик 6.58, П. Кріль 5.76, Г. Явірницький 5.21, Д. Карчмар 4.09, В. Федик 2.90, М. Даяник 2.79, В. Дзюба 2.85, Д. Петрухович 2.00, С. Копікевич 1.98, М. Смик 1.67, С. Куропатва 1.53, М. Саламаха 1.00, П. Смик 1.00. На хрестинах у Л. Сидорока 7.70. На хрестинах у Григорія Явірницького 3.40. — Разом $157.35

MAHANOY PLANE, PA.

Збірку переведено в отсих місцевостях: Маганой Плейн, Френквіл, Шеретвіл, Ашленд, Гілбертон. Збіркою заняли ся отсі: Тимко Цебринський, Андрій Романюк, Іван Криба, Михайло Варжеховський, Семен Конотоський, Василь Загібайло, Марі Гогор-Сміт, Анна Чорна, Анна Бойкa, Ені Сміт, Анна Мільничак і Марія Рябець. — Разом зібрано $150.66

KANSAS CITY, KANS.

З ПУШОК: Йосиф Гасин 11.03, Дмитро Іващук 9.40, Сидір Звадюк 9.81, Олекса Коменда 7.00, Олекса Калюга 6.75, Петро Каркут 5.52, Дмитро Янчишин 4.00, Фелікс Мазур 3.44, Михайло Гасин 3.07, Ольга Ярема 3.00, Григорій Осінчук 2.60, Петро Ярема 2.37, Параня Тарнопольська 1.75, Петро Гасин 1.40, Кость Тарнопольський 1.04. ЖЕРТВУВАЛИ: братство св. Володимира, від. 323 У. Н. Союза 25.00, Дмитро Блакита 6.00, Дмитро Янчишин, Михайло Гасин, Кость Тарнопольський і Микола Янчишин по 5.00, Петро Ярема 3.00, Роман Мазур, Петро Гасин, Фелікс Мазур, Іван Коменда, Дмитро Яремко і Дмитро Іващук по 2.00, Олекса Коменда і Микита Крилиний по 1.50, Йосиф Гасин, Петро Каркут, Сидір Звадюк, Агнешка Пискорська, Олександер Калюга, Филип Глушко, Михайло Кавалір, Іван Москаль, Михайло Боровець і Михайло Левусь по 1.00. Розходу було 68 цнт. — Разом $150.00

SHENANDOAH, PA.

ЗІБРАЛИ: Олена Бретяк і Марія Нобат 20.12, Марія Крупа і Іван Крупа 12.39, Юлія Крестиніч і Анна Михайловська 11.97, Олена Манько і Анна Гудак 11.85, Мілька Микуляк і Олена Морох 11.23, Григорій Гевчук і Вартко Шалковський 9.71, Андрій Дишель і Афтан Гевчук 9.39, А. Боровська і Софія Боронська 7.35, Іван Чорний і Василь Шевчук 9.29, Марія Крестинич і Юлія Сопко 7.10, Олена Симочко і Марія Найдус 5.68, Олена Мельник і Анна Мельник 5.54, Олена Гудак і Розалія Чебінь 5.16, Іван Фелеті і Михайло Меланик 4.15, Іван Мельник і Михайло Волчко 4.00, Марія Дончак і Марія Косар 3.70, Анна Хопяк і Анна Демянчик 2.58, Роман Хопяк і Теодор Юшак 2.32, Стефан Малеса 2.25, Марія Хованська і Олена Нобат 2.18, Анна Крестинич і Теодор Юшак 85 ц., А. М. і М. К. 35 ц., о. Дмитро Хопяк жертвував 20.00. Розходу було 20.66, а се оплата почти і статї в „Антресайт Лейбор Нюс". — Остало $148.00

HERKIMER, N. Y.

(Подрібного спису не надіслано). — Зібрано $145.00

YORKVILLE, O.

З ЛИСТ: Василь Яремцьо 18.25, Василь Горечко 12.43, Прокіп Коритко 12.43, Іван Букса 10.00, Іван Станько 9.70, Стах Ковальчук 8.85, Василь Кабан 8.55, Андрій Юган 5.10, Іван Кордяк 2.30, Василь Крицький 2.30. З ПУШОК: Ева Крийька 10.34, Бора Валес 8.72, Ксеня Яремцьо 7.00, Михайло Мурин 5.30, Милода Левид 4.96, Анна Сирота 3.61, Микола Олешко 3.50, Джосеп Реймон 2.40, Михайло Хохлов 2.40, Микола Стенак 2.32, Стефан Кабан 2.25. — Разом $145.00

COPPER CITY, MICH.

Теодор Кушак 21.25, Григорій Терех 14.25, Дмитро Кузіна 13.17, Григорій Копач 12.55, Теодор Гікен 12.00, Василь Левицький 10.00, Михайло Кіт 10.00, Володимир Ваковський 8.58, Іван Ровський 8.20, Михайло Кузіна 7.20, Михайло Пипнік 6.90, Іван Данкевич 6.30. З ЛИСТ: Волод. Ковтановський 11.80. Разом 142.75. Розхід 75 ц. — Остає $142.00

TRENTON, N. J.

З ПУШОК: Михайло Дідун 19.20, Катерина Терлецька 19.15, Прокіп Кусків 11.22, Катерина Калужняк 9.78, Франціпка Едлінська 9.58, Михайло Александрович 8.47, Семен Кацюба 7.25, Стефан Сенюка 7.05, Емілія Едлінська 6.03, Фр. Федорович 6.69, Григорій Калат 6.00, Іван Калат 4.62, Павло Стадник 4.57, Прокіп Мітус 3.59, Петро Стадник 3.27. З ЛИСТ: Павло Стадник 7.88, Василь Кушнір 4.00, Михайло Дідун 1.10. — Разом $140.00

WATERMAN, PA.

З ПУШОК: Павло Дмитрук і Тимко Дмитрук 27.00, Петро Якорський і Іван Сома 25.00, Іван Калинчук 19.00, Демян Смук і Михайло Гільтайчук 16.00, Василь Дженджаруга і Іван Симанюк 10.00, Семен Калинчук і Михайло Крук 9.00, Іван Калинчук і Матвій Панашій 7.92, Василь Мельник 6.48, Марія Панашій і Катерина Залеско 6.00, Анна Петришин і Пелагія Баланюк 3.00, Волод. Лукасевич і Михайло Крук 3.00, Василь Петришин і Антось Сома 3.00, Стефан Семенчук і Михайло Симанишин 2.59, Микола Семанюк і Михайло Волосиндук 2.50. Разом 140.41. Розхід 2.41 — Остає $138.00

CLIFTON HEIGHTS, PA.

З ПУШОК: Анна Нестір 12.90, Василь Капюка 11.66, Павло Цвік 9.36, Стефан Мусій 8.94, Володимир Бобінський 7.66, Іван Сідорський 4.39, Анна Петрик 3.07, Марія Гришко (молодша) 2.86, Марія Гришко 2.73, Анна Круба 2.69, Текля Гришко 2.63, Марія Пилипчук 2.44, Іван Колтонюк 2.37, Анна Дика 2.13, Микола Пилипчук 1.60, в читальні зібрано дрібними датками 1.27, Марія Дрись 1.26, Теодор Дідух 87 ц., Іван Цетрик 81 ц., Анна Коновал 73 ц., Марія Олекса 55 ц. З ЛИСТ: Микола Калин 15.85, Климко Лукашів 13.25, Василь Капюка 8.75, Павло Пелех 7.85, Іван Дідорський 3.25, Григорій Держак 3.10, Василь Капюка 2.00, Іван Колтонюк 1.85, Анна Петрик 1.00. — Разом $137.33

ST. CLAIR, PA.

З ПУШОК: Кирило Фиценько 13.18, Іван Худенц 11.65, Петро Струсь 8.55, Данило Янковський 7.20, Дмитро Порчак 7.01, Василь Гірча 7.01, Іван Огарик 5.41, Павло Гивед 5.83, Іван Томків 5.25, Микола Гиташин 5.25, Петро Юренько 4.84, Кость Тхорик 4.39, Михайло Ванцюляк 4.32, Адам Прус 4.25, Микола Салак 4.22, Іван Помайда 4.06, Дмитро Гарань 4.01, Дмитро Янковський 3.88, Антін Кудлик 3.85, Михайло Паньчишин 3.70, Михайло Ладика 3.56, Микола Сепик 3.23, Ілько Оліяш 3.15, Дмитро Гіба 3.14, Теодор Нарашка 2.95, Ілько Кош 2.66, Василь Кузьо 2.06. Разом 139.03. Розхід 2.03. — Остає $137.00

FOGELSVILLE, PA.

З ЛИСТ: Г. Мендрик, Касіян Хомій і Андрій Тютько 45.05, Онуфрій Вересюк і Касіян Хомій 27.80, М. Лаштон і Онуфрій Вересюк 21.35, Г. Мендрик і Андрій Тютько 14.10, Ілько Масляник і Іван Решетило 11.15, Василь Шерстій і Василь Мудрак 10.40, Микола Лоштак і Ілько Оліщук 8.45. Разом 138.30. Розхід 2.80. — Остає $135.50

EAST YOUNGSTOWN, O.

ЗБИРАЛИ: Іван Бурий 18.03, Петро Кашевка 17.70, Теодор Струк 12.50, Матвій Бодмар 9.40, Іван Літейло 9.33, Йосиф Звіжновський 5.35, Михайло Процяк 3.99, Микола Тхорик 3.94, Михайло Омелян 3.72, Петро Сокіл 3.35, Стефан Мельнічек 2.55, Петро Ващишин 2.00, Михайло Ткачишин, з представлення „Арендар" з 1916 р. 42.50. — Разом $134.08

ALTOONA, PA.

З ПУШОК: Р. Покорна 24.80, Г. Патронак 22.47, С. Шиманська 14.55, Е. Сеньків 8.70, Н. Когол (Амер.) 3.64, К. Когол (Амер.) 3.18, А. Патроник 1.51, Ф. Бурка 1.25, М. Робак 1.15, В. Закшевська 1.00, В. Бурка 75 ц., А. Вача 67 ц., Н. Патроник 17 ц., Грек 16 ц. З ЛИСТ: І. Качатовський і Гр. Сеньків 30.10, Пр. Сансон і І. Потоша 19.25, А. Вача і І. Моліщак 17.65, П. Патроник і А. Бенько 9.20, Н. Крамар і І. Висоцький 8.90. — Разом $134.00

HAZLETON, PA.

З ПУШОК: Теодор Поливка 4.66, Йосиф Радинський 2.52, Анна Троцько 1.37, Анна Пришла 3.79, Марія Хованець 1.96, Павло Крикаляк 6.22, Катерина Макар 3.93, Марія Гоней 2.45, Анна Пелехач 1.82, Василь Шляхтинчик 12.14, Анна Гасара 70 ц., Володислава Вашинська 1.71, Іван Макарик 6.10, Розалія Гащиц 1.50, Йосиф Радинський 1.00, Микола Гут 41 ц., Ілько Ватрань 1.20, Йосиф Пелехач 2.54, Вілям П. Морфей 65 ц. ЖЕРТВУВАЛИ: о. Іван Захарко 25.00, о. Ян Каспарчик 1.00, о. Ст. Ковелів 1.00, о. Н. Мартяк 1.00, Дж. П. Горман 1.00, Михайло Мардиняк 1.00, Василь Мебон 1.00, Микола Гут 1.00, Микола Лоси 1.00, Йосиф Радинський 1.00, Михайло Копецький 1.00, Теодор Поливка 1.00, Василь Шляхтинчин 2.00, О. Шараварко 1.00, Іван Гречин 1.00, Семен Ощудяк 1.00, Микола Фриш 1.00, Олекса Дрінь 1.00, Клим Кожушко 2.00, Борик 2.00, відділ 68 Р. Н. С. 5.00, відділ 91 „Провидіня 5.00, відділ 95 „Собраня" 5.00. Збірка в пушок в Гарвуд, Па. 9.89. Разом 128.82. Розхід 81 ц. — Остає $128.01

DETROIT, MICH.

(Подрібного спису не надіслано). Зібрано $127.25

BINGHAMPTON, PA.

З ПУШОК: Михайло Грицик 18.14, Теодор Ковач 14.84, Ксеня Сенів 14.70, Андро Симон 14.43, Таня Неполишин 13.54, Анна Данильчук 13.36, Теодор Іванів 8.88, Анна Ситар 7.61, Михайло Пеких 7.00, Іван Яремкевич 6.61, Іван Бодняк 5.80, Юрій Ситар 5.35, Марія Ковальська 5.23, Петро Пилюк 5.18, Іван Савка 5.04, Петро Яхник 5.02, Іван Сербин 4.81, Андрій Малевчинський 4.16, Микола Заставський 3.85, Ніна Вейнас 3.55, Анна Синець 3.47, Гелена Вячко 3.23, Олена Буда 3.22, Лев Фіцель 3.20, Стефан Тегзі 2.76, Іван Данильчишин 2.58, Олена Митрусі 2.50, Анна Хиль 2.27, Анна Свичук 2.19, Андрій Вячко 2.13, Зофія Данчула 2.12, Анна Стра 2.11, Петро Пекин 2.01, Андрій Бобаль 1.98, Марія Сносць 1.96, Марія Дунай 1.87, Марія Павлик 1.86, Іван Харидчак 1.65, Іля Штомак 1.62, Анна Косач 1.33, К. Заяць 1.28, Анна Вячко 1.09, Юрій Тваій 1.03, Гринь Караім 1.00, п. Феділ 1.00, Павло Поточняк 91 ц., Зофія Кузма 75 ц., Зофія Вячко 71 ц., Гелена Тегзі 66 ц., С. Сносць 5 ц. З ЛИСТ: Іван Предко 11.25, Дмитро Бугак 10.25, Гринь Іванів 4.00. Разом 252.28. — Прислано $127.23

HASTINGS ON HUDSON, N. Y.

З ПУШОК: Марія Ковалів 19.16, Олена Федів 13.28, Олена Федів 14.12, Зузана Терта 11.83, Параска Слобода 8.39, Марія Возний 5.74, Стефан Тарас 5.65, Кася Мурайко 5.24, Анна Новосільська 4.90, Кася Фридрик 4.39, Стефан Грисяк 4.87, Іван Ковалів 4.31, Анна Тиктор 3.95, Кася Чехович 3.23, Іван Фридрик 2.86, Андрій Воробець 1.96, Михайло Мурайка 1.86, Паля Фридрик 1.56, Марія Перегінець 1.24, Дмитро Симчак 1.13, Андрій Перегінець 94 ц., Микола Паліпа 84 ц., Михайло Грубяк 78 ц., Іван Саній 76 ц., Стефан Ковик 50 ц., Андрій Грубяк 32 ц. Окрім того є 66 центів канадійських, отже разом $127.19

TERRYVILLE, CONN.

З ПУШОК: Іван Лихота 7.97, Маковий Ваврияк 7.55, Калемон Цізонь 6.37, Тека Павлишак 6.20, Михайло Логаза 6.03, Стефанія Слота 5.24, Катерина Чичула 4.00, Михайло Ляба 3.73, Гринько Сарафинюк 3.45, Марія Криницька 3.37, Александер Криницький 3.29, Яким Дубянський 3.00, Андрій Гостишак 2.16, Петро Криницький 2.00, Пилип Ляба 1.90, Михайло Вецько 1.77, Іван Вилиця 1.72, Василь Оліярчик 1.63. З ЛИСТ: Антін Ковалевський 7.00, Андрій Шкарубський 7.00, Гнат Собочак 6.25, Михайло Бобик 6.00, Петро Адамович 5.00, Стефан Держач 5.00, Ілько Гарбера 4.00, Михайло Ляба 3.00, Павел Присідобський 2.10, Дмитро Білиця 1.50, Василь Косташак 1.00, Григорій Грімосак 1.00. Разом 123.44. Розхід 12 ц. — Остає $123.32

PEEKSKILL, N. Y.

З ПУШОК: Елисавета Мегела 13.25, Марія Астряб 11.78, Ені Лінкнор 7.48, Анна Демчар 5.88, Анна Тира 5.26, Ева Варна 5.19, Анна Доган 4.62, Юлія Вобоya 4.43, Марія Гелер 4.20, Анна Астряб 4.00, Анна Міндяк 3.78, Ева Швець 3.21, Марія Доган 2.84, Анна Тирпак 2.36, Марія Демчар 1.91, Розалія Астряб 1.80, Розалія Бобоя 1.63, Мері Тішбір 1.58, Маркіта Дуда 1.55, Етель Германовська 1.47, Анна Фекета 1.37, Юлія Шінська 1.36. НА ЛИСТУ: Антін Астряб і Ілько Фечич зібрали: Ілько Фечич 5.00, Вікторія Лесь 1.50, Дж. Крумб, Андрій Астряб, Антін Астряб, Дмитро Бибель, Іван Фечич, Михайло Петришин, Клеменс Лент, Б. Д. Ко., М. Нісон, Дж. Ц., Дж. Н., Лент, Г. Вінтер, Луіс Коригавзер, Анна Астряб, Петро Вігуняк, Юрко Кекайло, Андрій Бігуляк, Гаврило Астряб, Петро Якимик, Іван Руснак, Марія Демчар, Едвард Бургер, Семен Павелчак, Джеймс Клун, Ф. Абел, Кипріян Астряб, Антін Августовський, Іван Кайлер, Йосиф Глеба, Стефан Бирва і Стефан Дуда по 1.00. Розходу було 6.40. — Остало $121.55

EDWARDSVILLE, PA.

ЗБИРАЛИ: Анна Кулька 16.32, Катерина Мацуркевич 14.75, Марія Качмарська 9.61, Марія Ковальчик (старша) 9.02, Анна Забавська 6.33, Розалія Возняцька 4.82, Марія Кумко (старша) 4.79, Михайло Цебрик 4.74, Марія Мига 4.40, Анастасія Ізак 3.79, Катерина Шопяк 3.17, Марія Нусь 2.85, Анна Сабат 2.79, Марія Цапар 2.69, Павло Гуць 2.55, Ева Сабат 2.50, Магдалина Кумко 2.31, Іван Лужецький 2.22, Марія Ковальчик (молодша) 1.97, Іван Годжик 1.75, Олена Фапик 1.62, Іван Прочко 1.56, Анна Кацаба 1.51, Гелена Сабат 1.44, Михайло Демян 1.39, Анна Забайська 1.33, Микола Гуць 1.32, Онуфрій Воланський 1.25, Володимир Мрочко 90 ц., Анна Качмарська 73 ц., Іван Цапар 70 ц., Анна Самаш 63 ц., Тереса Кумко 59 ц., Анна Олійчак 41 ц., Анна Гуць 39 ц., Марія Кацаба 37 ц. — Разом $120.69

ZANESVILLE, OHIO.

З ПУШОК: Григорій Пристанський 21.43, Олена Папаш 12.60, Дмитро Ковалишин 5.75, Стефан Ватроль 4.72. На лісту ч. 19154 Павло Прихідко зібрав 20.00. Решту зібрали англійські дівчата з парохії о. Ліпегера (Ст. Ніколас Чорч). — Разом $115.00

BENTLEYVILLE, PA.

В БЕНТЛЕВИЛ І ОКОЛИЦИ ЗІБРАЛИ: Ф. Стефанський і М. Хорощак 19.29, В. Вандрівчак і М. Бегда 18.68, І. Александер й А. Бандрівчая 18.44, Н. Фарняк і Н. Янницький 11.70, М. Мадараш і М. Мороз 10.57, М. Батюк і М. Команецький 8.20, М. Віхоть і Ф. Твердий 7.08, М. Копельчак і Т. Сторонський 6.56, С. Дудра 5.08, Т. Копельчак 4.68, М. Гураль і М. Шегельський 3.75, Анна Фарняник 25 ц. — Разом $113.83

SAYRE, PA.

ЗІБРАЛИ: Василь Червеняк 16.55, школярі і школярки 16.48, Микола Зюбинка і Стефан Базь 13.40, Теодор Тихолко 13.05, Іля Обух 10.86, Теодор Цикан 10.00, Стефан Стаб 7.80, Олекса Ковів 6.80, Теодор Вобейн 6.50, Стефан Ніколек 3.30, Андрій Цап 3.30, Юрко Стройнуз (школяр) 2.82, Андрій Бобко 1.03. — Разом $112.35

HUDSON, N. Y.

З ПУШОК: Елисавета Купак 12.21, Ксеня Тритубчак 8.95, Франк Шиляк 6.99, Маланка Ліяка 4.89, Катерина Казновська 4.35, Марія Пиндус 2.90, Катерина Шерешта 2.75, Нателія Пиндус 2.42, Юлія Ахам 2.39, Василь Вайда 1.91, Тенія Пиндус 1.37, Емілія Пелех 1.12, Дмитро Гаврищко 93 ц., Тома Дзвіщак 72 ц., Володимир Пиндус (5-літний хлопчик) 32 ц., Павло Пятковський 30 ц. З ЛИСТ: Тома Пиндус 34.30, Олекса Любинецький 10.00, Стах Колуб і Данило Базар (на одну лісту) 7.15, Ілько Лисогір 4.25, Дмитро Гаврищко 1.20. — Разом $111.63

FULTON, N. Y.

З ПУШОК: Іван Зарічний 14.81, Стефан Демчак 4.00, Стефан Дробій 3.06, Дмитро Бажалук 3.20, Іван Занєвич 3.15, Яків Паламар 3.14, Марія Каменюк 2.97, Іван Михайлюк 2.27, Михайло Лобур 2.01, Михайло Бурка 1.00, Іван Іваський 89 ц., Михайло Дрозда 73 ц., Онуфрій Бусько 71 ц., Григорій Левчишин 65 ц., Іван Каменюк 51 ц., Антін Лісьний 43 ц., Дмитро Посід 43 ц., Текля Лушпа 42 ц. З ЛИСТ: Дмитро Коваль 21.25, Михайло Гринчук 16.60, Текля Мушка 4.75, Антін Міський 3.40, Іван Заневич 3.00, Іван Михайлюк 3.00, Стефан Дробій 2.00, Григорій Левчишин 2.00, Яків Паламар 2.00, Дмитро Посід 2.00, Марія Дрозда 1.55, Дмитро Бажалук 1.00, Стефан Демчак 1.00, Іван Іваськів 1.00, Онуфрій Бусько 93 ц., Марія Каменюк 50 ц. Розхід 2.30. — Надіслано разом $108.16

MATTITUCK, N. Y.

Стефан Мацух 15.30, Юлька Штокайло 13.99, Софія Худяк 9.58, Текля Лабяк 9.12, Софія Худяк 9.00, Іван Мазовський 8.58, Федько Парій 8.25, Григорій Тимчишин 6.93, Анастасія Нежиловська 6.15, Стефан Ломага 5.92, Олекса Демчук 3.78, Михайлина Пастерпак 3.20, Антін Вівчар 2.50, Борак 2.00, Марія Тимчишин 1.08, Павло Волчик 1.00, Олекса Демчук 75 ц. — Разом $106.03

CREEKSIDE, PA.

З ПУШОК: Петро Курилик 16.02, Микита Федитник 9.62, Прокіп Іванюк 8.84, Іван Міляшишин 8.08, Микола Іванюк 7.83, Микола Семанюк 5.05, Франц Курилський 4.96, Григорій Петришин 4.72, Теодор Кіптинський 3.58, Роман Гнатюк 3.26, Теодор Будіковський 2.60, Дмитро Пиліщак 2.60, Іван Винник 1.61, Юрій Шак 1.45, Стефан Батіг 1.24, Анастазія Петришин 1.13, Микола Вушик 1.00, Іван Біндас 65 ц., Михайло Костюк 53 ц. З ЛИСТ: Микола Барасюк, Стефан Батіг, Прокіп Іванюк, Василь Мудрий, Василь Пастерник, Василь Ришк, Григорій Ришк і Іван Семанюк по 2.50, Петро Курилик і Петро Ришк по 2.00. — Разом $103.69

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Купуйте календар У. Н. Союза. Коштує 50 центів разом з пересилкою.

Швайцарська Селянська Спілка.

Орґанізацією, що обєднує швайцарських хліборобів в одну цілість, є Швайцарська Селянська Спілка.

Її засновано у 1897 році кількома членами швайцарського парляменту. Спілка є, властне кажучи, загальним союзом всіх хліборобських економічних орґанізацій. Вона ділить ся на ряд секцій, до котрих належать ті чи инші значні хліборобські орґанізації, котрі і вважають ся членами Спілки.

О скільки Швайцарська Селянська Спілка є міцною орґанізацією, можна судити по тім, що після справоздання за 1916 рік Спілка мала 28 секцій з 197.761 членами.

Кожда хліборобська інституція, що входить у Спілку, виплачує річно у касу Спілки по 2 копійки з кождого свого члена.

Найвисшою владою Спілки є загальні збори представників орґанізацій-членів. Кожда союзна орґанізація має право посилати на загальні збори по одному представникови на кожді 500 своїх членів. Сї загальні збори висловлюють думку селянства у важливих для нього питанях. Загальні збори вибирають зі свого складу для керованя загальними справами Спілки комітет з 55 осіб, на обовязку котрого лежить подане своєї думки по всіх питанях загальнодержавного хліборобського законодавства.

Комітет запрошує до себе на службу людий, котрі розуміють ся на питанях хліборобського житя та потребах його: адміністратора, секретаря та його помічників. Для виконаня своїх постанов комітет вибирає 9 директорів.

В кождій сільській громаді Швайцарська Селянська Спілка має своїх мужів довіря, котрі дбають про піддержку Спілки та повідомляють її кермуючі органи про сільське жите.

Ми вже казали, що у склад Спілки входять найріжнороднійші хліборобські орґанізації. Тепер ми скажемо, які саме, тоді стане ясно, о скільки Спілка дійсно обєднує всіх хліборобів.

До Спілки належить коло 500 сільсько-господарських товариств, коло 200 товариств для розплоду курий, качок та кріликів, понад сто пасічницьких товариств, більше ніж 500 сільсько-господарських кооператив, коло 3.000 молочарень, коло 1.500 товариств для плеканя ріжної худоби, товариства для спільного користаня молотілками, товариські млини, сільські пекарні, товариства для меліорацій, для спільного користаня з пасовиск, кредитові кооперативи, садівничі товариства, асекураційні товариства і богато инших.

Підчас війни секретаріят Спілки розвинув дуже жваву діяльність, котрої вимагало економічне становище Швайцарії, бо вона, як звісно, окружена воюючими державами: Францією, Німеччиною, Австрією та Італією.

Протягом 1916 року секретаріят Спілки зібрав силу відомостий про стан хліборобства в Швайцарії та за кордоном. Особливу увагу звернув він на збиране відомостий про стан хліборобської продукції та ціни на хліб і инші продукти, головним чином — молоко та масло. Він дав понад 25 тисяч відповідий на запитаня до нього, будучи в постійних зносинах більше ніж з 7.000 дописувачів. Не меньшу увагу звертав секретаріят Спілки на збиране статистичних відомостий про стан ріжних культур.

Поза вказаною висше допомогою селянству Спілка розвила ще значну діяльність в справі ріжних оцінок, для чого влаштувала спеціяльне бюро, що складало ся з добрих знавців оціночного діла.

Діло в тім, що при ріжних випадках селяни потрібують помочи спеціялістів. Так, наприклад, коли хтось дістає спадщину, він мусить платити певний податок з вартости спадщини. Людина недосьвідчена не може гаразд оцінити тої спадщини, а чиновники, захищаючи інтереси державного скарбу, натурально, часто-густо оцінюють ті спадщини висше, аби взяти більший податок. От тут бюро оцінок і приходить на поміч селянинови. Таксамо бюро оцінок допомагає селянам тоді, коли вони хотять купити землю, або будинок; бюро встановлює, чи дійсно те, що продаеть ся, варте того, що за нього просять. Бюро оцінок допомагає і тоді, коли селянин щось заставляє у банку; воно опреділяє розміри збитків, зроблених членам Спілки тими чи иншими особами та інституціями.

Крім бюра по оцінкам Селянська Спілка удержує ще й бюро для подачі всяких відомостий в справах асекурації від нещасних випадків та хороб. Треба сказати, що в Швайцарії асекурація дуже розвинена, а заасекуровані, розуміеть ся, потрібують, аби була така інституція, куди можна було б звернути ся за порадою.

Протягом 1916 року Швайцарська Селянська Спілка створила ще одну надзвичайно корисну для селянства інституцію: се бюро сільських будинків.

Воно дає поради, як будувати хати, клуні, хліви то-що; складає обрахунки, скільки ті будівлї потрібують коштів (гроший); вказує, до яких фірм треба звертати ся для придбаня матеріялу; само через своїх робітників будує, або посилає своїх техніків, аби доглядали за будованем. Нарешті се бюро провіряє правильність рахунків фірм, що достарчали матеріял або будували.

Як бачимо, висше зазначені бюра приносять велику користь швайцарському селянству.

Але на сїм діяльність Швайцарської Селянської Спілки не обмежуєть ся. Спілка має спеціяльний секретаріят, на обовязку котрого лежить підготоване матеріялів для перегляду торговельних умов (договорів) з чужоземними державами, та розроблене всяких заходів, що мають на увазі загальний добробут селянства.

Так протягом 1916 року секретаріят надрукував свою працю в справі заміни живої робучої сили машинами та ріжними знарядами. Він пильно розслїдував, скільки приходить ся швайцарському селянству платити наймитам та скільки вигідно користувати ся машинами, і сим дав можливість так поставити справу в господарстві, щоби мати більший зиск. Надзвичайно прислужив ся секретаріят селянам щє тим, що дуже богато зробив для того, щоби хлїбороби вели добру рахунковість у своїх господарствах. Зібрані секретаріятом відомости допомогли богато тим, що дали можливість встановити найкращі способи господарованя, котрі дають найбільший зиск з землї.

Оттак виглядає діяльність інституцій Швайцарської Селянської Спілки. Праця, освіта та наука прийшли на поміч селянам сеї невеликої, але демократичної країни.

С. Д.

(„Комашня").

Чужоземний капітал.

Не знаємо, о скільки вірні останні ґазетні звістки про те, що совет народних комісарів обіцяє німецьким банкам „упривілейоване" становище в Росії. Таксамо невідомо, чи справді совет народних комісарів „позбув ся мрій" і замісць націоналізації банків проектує лише встановлене контролї над ними.

Далеко цікавійше (цілком правдоподібне), що ріжні фінансові сфери західної Европи (власне Анґлія) цілком спокійно ставлять ся до економічних декретів большевиків і не надають жадного реального значіня проголошуваній большевиками націоналізації майна, банків та підприємств. Навпаки, вони закладають пляни широкої економічної роботи в Росії, очевидно, сподіваючись на „жатву многу". І безперечно мають рацію.

Не тільки розвиток, але навіть захована дотеперішного стану промисловости в Росії не можливе без допомоги чужоземного капіталу.

І раньше вона у великій мірі істнувала за його допомогою і ще більший для нього простір розкриваеть ся тепер, коли невеликі російські капітали мало не до нащаду зруйновані війною.

Особливо таке притягнене чужоземських капіталів потрібне для України.

Брак вільних капіталів в Росії причинював ся до того, що великі потенційні сили України лежали в занедбаню, — не використували ся як природна так і людська її сила в напрямі як найбільшого розвитку народного господарства, а значить і добробуту людности і наближеня соціялізму.

В той час у сільськім господарстві було занято богато більше робучих рук ніж то вимагало би ся інтересами розвитку українського хліборобства.

А се шкодило й самому хліборобству, бо закріпляло істноване сили силенної карликових, дрібних господарств, котрі не могли і не можуть провадитись відповідно вимогам сучасної техніки.

Таким чином в наслідок відсутности капіталів, що могли би використувати потенціяльні продукційні сили України, маємо меньше хліба ніж могли би мати, купуємо по дорогій ціні ті товари, котрі були би дешевшими, коли би вони виробляли ся у нас, зледенний стан людности — словом маємо задержане цілком можливого у нас буйного розвитку народного господарства.

Знов же таки сей слабий розвиток народного господарства не давав нам змоги вискочити з того тяжкого становища кольонії Московщини, в котрім ми весь час перебували.

Словом, слабий розвиток нашого господарства полекшував задержане нас в стані кольонії, а останнє в значній мірі утруднювало сей розвиток.

Утворювало ся якесь зачароване коло, з котрого навіть розпоряджуючи політичною владою навряд чи можна виплутати ся без притягненя чужоземних капіталів.

Але вже тепер, при здійсненю безпосередних завдань нинішної хвилї — можливо красного переведеня демобілїзації промисловости, поліпшеня нашого транспорту в змислї збільшеня доріг та їх ужиточности (одна з найперших умов піднесеня як сільського господарства так і промисловости), відновленя попсованого серед обставин роботи військового часу продукційного знарядя, рудників то що, збільшеня продукційности підприємств, що достарчають основні продукти — уголь, зелізо, нафту і т. д., вже тепер, кажу, без допомоги чужоземного капіталу нам не обійти ся.

Вся величезна вага зазначених завдань, в правильнім розвязаню котрих перш за все заінтересоване робітництво, трудові маси взагалї, можливо й справді примусила і безтурботних щодо дійсних потреб житя народних комісарів зрозуміти обєктивну неминучість притягненя чужоземних капіталів.

Очевидно, коли се так то маємо повне банкротство большевизму. Як, — коли не безголовісним дурисьвітством, шахрайством можна назвати ту політику, котра про людське око кидає „геть буржуїв", „хай живе соціялїстична революція", а в дійсности запобігає ласки у німецьких буржуїв?

А тільки запобіганем ласки можна назвати отті привілеї німецьким банкам.

Вірно се чи не вірно, але сих путок ми не можемо легковажити. Відношене большевиків до України примушує нас особливо бути на варті.

Їх спряне Німцям, цілком припустимо, може відбути ся коштом України.

Міжтим само собою ясно, що не всяка „допомога" чужоземного капіталу може бути нам корисною.

Перш за все се повинен бути капітал індустріяльний, а не торговий; котрий фінансував би нашу промисловість, а не допомагав би лише чужоземним фабрикантам завалювати нас своїми товарами.

По друге він повинен направляти ся в ті галузи нашого господарства, котрих розвиток нам найпотрібнійший, а не в ті, які можуть дати капіталїстам лише як найбільші зиски, а також і таким чином, щоб він сприяв народженю, розвиткови місцевого українського капіталу.

Мусить бути унеможливлена ріжна спекуляція, котра може розгоріти ся на ґрунті вкладаня нових капіталів в жите промисловости.

Необхідне вироблене системи мір, щоби надвартість не тікала за кордон а лишала ся, по можности, на Україні, сприяючи дальшому розвиткови її матеріяльної і духової культури. і т. д. і т. д.

Одним словом, не маючи зовсім на оці вичерпати всеї системи заходів в напрямі найбільше доцільного використаня чужоземних капіталів, ми хочемо лише підкреслити, що і в давнім окремім випадку, таксамо як і тоді, коли говоримо про наше господарське жите взагалі, конечною умовою успішности нашої економічної політики являеть ся державна реґуляція промисловости та контроля над нею.

Ми зупинили ся передівсїм на інтересах нашого народного господарства в цілости, але ясно, що сього вимагають в данім разі також і інтереси українського робітництва зокрема. Лише в такий спосіб вони (інтереси) можуть бути забезпечені і погоджені.

Отже боятися ся надій чужоземних капіталістів на можливість „активної роботи" в бувшій російській імперії нема чого.

Се лише сьвідчить про конець війни, про те, що міжнародний капітал знов стає до „мирної" праці, котрої революціонізуюче значіне для громадських відносин, для збільшеня розмаху пролетарської боротьби, ми, марксісти, так добре розуміємо.

Треба лише бути на сторожі, — пильнувати, щоб та праця не була повернена нашими ворогами нам на шкоду, не відтягала часу нашого національного та соціяльного (о скільки можна так розріжнити) визволеня, а навпаки, треба зуміти поставити її, працю міжнародного капіталу, в такі умови, серед котрих вона в найбільшій мірі мусїла би обєктивно служити нашим цілям, інтересам українського пролетаріяту.

С. В.

(„Робітнича Газета").

Родимці! Читайте „Свободу" і приєднуйте для неї якнайбільше передплатників.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Підписка на трету позичку свободи дійшла вже до половини.

Урядовий звіт, оголошений в понеділок (22. цьвітня б. р.), говорить, що підписка на трету позичку свободи виносила того дня 1.465,585.100 долярів, або майже половину із назначеної суми $3.000,000.000. Понизша табличка з того дня виказує, що на першім місци із 12 округів позички свободи стоїть округ Ст. Луіс, якому бракує лише 14% до своєї назначеної суми. Найслабше стоїть округ Атланта, який доси зібрав підписок на 10%. Отся табличка виказує, який процент кождий округ зібрав підписок на трету позичку свободи:

Ст. Луіс	86%
Канзас Сіти	56%
Шікаго	52%
Доллас	51%
Сан Франціско	51%
Міннеаполіс	50%
Бостон	45%
Філядельфія	42%
Клівленд	41%
Ню Йорк	41%
Річмонд	27%
Атланта	10%

Українська суспільність у Злучених Державах повинна показати свою горячу любов для американського прапора і свій горячий патріотизм супроти сеї держави, купуючи як найчисленнійше і за як найбільшу суму бондів третої позички свободи. Покажім, що ми стоїмо з американським народом під одним могучим прапором у його боротьбі за свободу їх і нашу.

Лише німецькі женщини мусять реґіструватись.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 24, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Президент Вілсон підписав ухвалу парляменту, що закон про шпигунство розтягаєть ся на женщин з ворожих держав, які мусять також реґіструвати ся. Один урядник департаменту справедливости заявив, що по оголошеню проклямації президента, що закон про шпигунство відносить ся і до женщин, реґіструвати ся будуть мусїли лише німецькі женщини. Обчисляють, що в Злучених Державах є около 100.000 Німок з Німеччини і Австро-Угорщини.

Землетрясенє в Каліфорнії.

Минувшої неділї (21. цьвітня) о годинї 3.22 пополудни у полудневій Каліфорнії, західній Арізонї і Юті наступило сильне землетрясенє. Землетрясенє слідувало двома наворотами і перший раз тривало 10 секунд, другий раз 30 секунд. Шкоди обчислено доси на 500.000 долярів.

Епископ нюарської (в Ню Джерзи) римсько-католицької дієцезії зарядив, аби протягом війни у всїх церквах його дієцезії хор співав по кождім богослуженю американський гимн „Стар Спанглед Баннер".

Міністерство почт переведе в сім тижни від початку війни найострійше слїдство над пресою і кожда нельояльна часопись стратить почтові привілеї.

В Гартфорд розвязала ся філїя Німецько-Американського Народного Союза на стейт Коннектикут. Всї підручні фонди розділено на добродійні орґанізації.

Ґовернор стейту Айдаго каже, що слїдство, перепроваджене на його бажанє, виказує, що 70% членів Промислових Робітників Сьвіта (I. W. W.) не вміє ні писати ні читати по англійськи, а 90% є заграничними уродженцями.

Пенсильванїйська комісія для робітничого відшкодованя заявляє, що працьодавець, який принимає до роботи хорого робітника, не є обовязаний платити тому робітникови відшкодоване, коли він нараз сильно занедужає, бо ся недуга не повстала наслідком случайного ушкодженя.

Звіт виказує, що продукція мягкого угля за тиждень від 6. до 13. цьвітня пійшла в гору майже о 17% в порівнаню з попереднім тижнем. В тижни від 30. марта до 6. цьвітня видобуто 9,317.000 тон мягкого угля, а в тижни 6—13. цьвітня 9,947.-000 тон.

Боять ся за Чехів на Україні.

Чехословацька Народна Рада у Злучених Державах висказала свої побоюваня за долю 11.000 чехословацьких війск, які з початком війни здезертирували з австро-угорської армії і перейшли на сторону Росіян. Сї чехословацькі війска оперували на землях України. Нинї вони, як говорять у Ч. Н. Раді, всї розоружені й поарештовані. — Коли в Петербурзї вибухло большевицьке повстанє против Керенського, а в Києві йшла боротьба між правительством Української Центральної Ради і правительством Керенського за власть на Україні, Керенський зарядив, аби чехословацькі війска вислати против війск українських. Довідавшись однак про стан справи, Чехословаки заявили, що против свободи українського народу вони воювати не будуть; і вицофали ся з Києва. Коли-ж на Україні розгоріла ся була боротьба між Українцями і большевиками, то, як доносили телєграми, чехословацькі війска перейшли були на сторону большевиків, чим дали формальний доказ, що воюють против самостійности українського народу. Українська армія в поході против большевиків полонила, видно, чехословацькі війска і всїх їх интернувала. Між интернованими є др. Богдан Павлю, до війни редактор „Народних Лїстів" у Празї, а відтак орґанізатор чехословацької армії на Україні і чоловік, який перед війною Україну з большевиками тішив ся особистою симпатією українських політиків.

Пропонує зміну календаря.

Джан М. С. Сміт, републиканський посол з Мішиґен, вніс в низшій палаті конґресу проект в справі зміни календаря. Посол Сміт реферує свій проект в той спосіб, аби рік замісць теперішних 12 мав 13 місяців, а кождий місяць 28 днів, крім одного новоутвореного, який числив би 29 днів, а в перестуцнім році 30 днів. Новий місяць слідував би зараз по червни. „Всї ми — каже посол Сміт — привикли до того, що місяць має чотири тижні. Сеї справи ніхто ніколи не підносив публично, однак простий нарід уважає, що чотири тижні є формою місяця. І се не лише в нас, у Злучених Державах, але й у цілім сьвіті люди так практикують. І тому нову реформу календаря треба уважати вимогою поступу".

Сумні вісти для американських дівчат.

Кореспондент американських газет, Б. С. Лайон, пише з головної кватири американської армії у Франції: Дівчата американські, маю для вас сумні вісти. Ваші французські сестри відбирають у вас ваших кавалєрів-жовнірів. Жадна не будь певною, що твій коханий жовнір поверне по війні до дому першим кораблем, вбереть ся скоро по цивільному і пійде з тобою до церкви. Богато наших хлопців вже пожениło ся з французькими дівчатами, а ще много зробило би так, коли би мали лише час і гроші. Тисячі таких супружеств буде результатом американського наїзду на Францію. Французьким дівчатам трафилась легка нагода. Більшість молодих Французів, здатних до оженення, вибито з початком війни. Щож отже є більше натуральним, як се, що дівчата на воєннім терені трясуть ся над гарним, чистим американським хлопцем, який прибув через океан, аби прогнати Швабів з улюбленої Франції. До воєнних романсів причинив ся також факт, що на кождого Американця дивлять ся мов на міліонера. Бідний французький жовнір дістає денно лише пять центів, отже його шанси є дуже слабі супроти конкурента, який в день виплати має повні кишені гроший на цукорки, бранзолєтка, годинники і коронки. Притім американський жовнір, залицяючись до французької дівчини, не жалує похвал в описах чуд Америки. „В Америці — каже він — кождий має свій власний автомобіль; майже кождий мешкає в осібнім домі, окруженім великими садами, повними дерев і цьвітів; у многих стейтах женщини мають право голосу і є урядниками; кожда женщина має кождого сезону нові сукні; мущини працюють на удержанє; дівчата в Америці не їдять нічого, лише цукорки і морожене („айскрім")". На таку вудку американські хлопці ловлять французькі дівчата. Очевидно є ріжниця в мові, але в жовнірській любови не є се жадною перешкодою, а радше виходить на користь. Перші майже слова, яких Американець навчив ся по французьки, були: jevous aime (люблю тебе), хоч не знав ще навіть сказати „добрий день".

Важне для еміґруючих до Канади.

Канадійські іміґраційні власти поробили нові реґуляції в справі еміґрації зі Злучених Держав до Канади. Американський горожанин або горожанин або підданий держав аліянтів і невтральних, їдучи зі Злучених Держав до Канади, не потребує пашпорту. Особи з ворожих держав не можуть взагалі їхати до Канади. Ті, які родили ся у ворожих державах, але є натуралізованими горожанами Злучених Держав, можуть їхати до Канади, коли їх натуралізаційні папери потвердить британський консуль у Злучених Державах. Подорожуючі мущини у віці від 18 до 45 лїт мусять мати від канадійських іміґраційних інспекторів подорожуючі карти, коли і де вони приїхали до Канади, щоби пізнійше могли без перешкод відїхати назад з Канади.

В Ню Йорку відбуваєть ся тепер річна конвенція товариства видавців американських часописий. Деякі делєґати висловили ся приватно, що з кінцем біжучого або з початком слідуючого року часописи будуть змушені зменьшити свої сторінки о 50%.

Фабриканти соломяних капелюхів кажуть, що їх цілком не смутить се, що тисячі молодих хлопців пійшли до війска і не будуть носити соломяних капелюхів. Вони кажуть, що свій дохід вони одержать, бо підвисшили ціну на дамських капелюхах.

У всїх публичних школах в Ґренд Репідс, Мішиґен, заборонено науку німецької мови.

Ґовернор Бікман з Род Айленд підписав ухвалу сойму, що кождий мущина від 18 до 50 лїт житя мусить працювати тижнево що найменьше 36 годин. Такийсамий закон істнує вже в Ню Джерзі.

Патерсоні, Н. Дж., поліцай придержав 12-лїтного вандруючого хлопчину. Коли запитано його, що він за один, хлопець написав і вручив поліцайови слідуюче письмо: „Я називаю ся Леопард Ван дер Вельде. Жию під ч. 339 Галзей улиці в Нюарку. Числю 12 лїт житя. Я украв 5 долярів від свого „ґросерника" (продавця корінних товарів), де я працював. Два доляри дав мамі, а три стратив на свої іменини. Я прошу, аби ви мене судили."

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Війна поробила великі зміни в населеню німецьких міст.

Війна випродукувала незвичайно цікаві зміни в населеню і значіню великих міст Німеччини. Перед війною Монахія по Берлині і Гамбургу була третим найбільшим містом Німеччини. Тепер Монахія стоїть аж на семім місци, а на третім стоїть мале перед війною місто Бохум, осередок углярного, зелїзного і сталевого промислу і Вестфальській Прусії. Перед війною се місто числило около 100.000 мешканців, а тепер числить понад 764.000. Урядова статистика подає число населеня отсих 22 найбільших міст Німеччини:

Берлін	3,386,624
Гамбурґ	1,014.664
Бохум	764.774
Липск	763.689
Кольонія	671.220
Дуісбурґ	619.800
Монахія	608.124
Дортмунд	568.055
Ессен	562.507
Дрезно	531.697
Бреслав	514.947
Дієссельдорф	449.643
Реклїнґгавзен	444.160
Франкфурт	414.578
Кенігсберґ	413.786
Ганновер	407.800
Кіль	370358
Хемніц	358.786
Нірембурґ	357.141
Штутґарт	340.554
Ельберфельд	339.400
Бремен	229.526

Берлінські часописи оповіщають, що в Німеччині повстала нова політична партія, так звана „Партія Німецьких Робітників і Працьодавців". Її ціли, як кажуть, є подібні цілям мілітаристичної партії.

Примусова праця в Голяндії.

Голяндське правительство предложило парляментови проект в справі установленя примусової цивільної війскової служби на случай надзвичайних обставин. Проект накладе службу на всїх горожан мущин і незамужних або замужних, але бездїтних, женщин в Голяндії у віці від 17. до 16. року. Вимок становлять мущини в службі морській або сухопутної армії, або також ті, що мають специяльні причини на увільненє. Проект дає правительству на случай війни контролю над усім здібним до праці населенем, а в теперішній хвили право присилуваня всїх, яких праця не може бути здержана, аби, дбаючи про інтереси краю, продовжали дальше свою роботу.

В Кракові помер посол др. Лео, бувший президент „Польського Кола".

В Швеції заведено карти на одіж; сподівають ся, що незабаром впровадить ся також подібні карти на обуву.

Німецька соціялістична партія в Австрії ухвалила, щоби на 1. мая здержати всяку роботу в цілій державі і демонструвати в користь мира.

Швайцарське правительство оповістило, що невтральність Швайцарії була нарушена вже 586 разів. У 418 случаях відвічальні за се є Німці.

У Берні, в Швайцарії, тепер відбуваєть ся міжнародна конференція женщин. Ся конференція ухвалила віднести ся до женщин цілого сьвіта із зазивом працювати в напрямі мира, свободи і независимости народів і міжнародного признаня женщинам всїх прав.

Рік тому 3.000 женщин з Женеви (Швайцарія) вислали просьбу до жінки німецького престолонаслїдника, щоби вона освободила 20-лїтну Юлію Вис з Женеви, яку німецькі власти засудили на 25 лїт арешту. Відповідь на сю просьбу одержано аж 19. цьвітня 1918 року. У ній говорить ся коротко, що просьби не будеть ся навіть брати під увагу.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ЗАЗИВ ДО ВПОВАЖАНИХ ПРЕДСІДАТЕЛІВ І ДЕЛЕҐАТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ, ЯКІ ПЕРЕВОДЯТЬ МІТІНҐИ В УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 ІСТ 6-та УЛ., МІСТА НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

Отсим запрошуєсь пп. предсідателів і делєґатів укр. тов. і братств, які мітінґують в Укр. Нар. Домі, на суботу, 27-го с. м. на 8-му годину вечер до Укр. Нар. Дому до обробленя статута і вибору нових урядників Української Народної Громади в Ню Йорку.

За уряд Укр. Нар. Громади:
П. Вільховий, м. предсідатель.